

క దం బ మా ల 281

(కథలి సంపుటి)

హరి

మోహన్ కుమార్

ప్రేమా లయ ప్రచు రణలు

రాజమండ్రి

ప్రేమా లయ ప్రచురణ
ప్రథమ ముద్రణ
శోభకృత్ 1963
1000 ప్రతులు.

మూల్యం :

రెండురూపాయలు

ముద్రణ :

శ్రీ రామాంజనేయ
ప్రింటింగ్ వర్కుస్,
రాజమండ్రి.

నాపట్ల విశేష ఆదరాభిమానాలు కురిపించే

ఆదర్శ దంపతులు

ఆస్మయ్య, వదినలు

శ్రీ మన్యం రామమోహనరావు,

శ్రీమతి రాజేశ్వరి గార్లకు

ప్రేమపూర్వకంగా...

—మోహన్ కుమార్.

ఇందులో

మంచుతెర

నీటిబుడగ

వలపుతెమ్మెర

శ్రీ పంటయింటి

చానిసకాడు :

12/1

అమలవంశాయతీ
గంధారియం,
శ్రీహరిః శ్రీహరిః

మరియు

అర్థశాస్త్రవేద.....

పేగులు కొరుక్కుతినే పేమనాళు చలిలో ఒక
రిగా నడచిపోతున్నది ఒక యువ-తిమిరనాతీరంలో. అక్క-
డక్కడ కార్పరేషన్ వారి విద్యుత్ స్తంభాలు గుడ్డిగా వెలుగు
తోన్నాయి. ఆ వెలుగులో ఆమె నూపం అనుష్ఠానంగా కని-
పిస్తూ ఉంది.

ఆమె అక్కడికి ఎందుకు వస్తున్నదో, ఏమి చేయ-
బోతున్నదో—కాస్త ఎడంగా చీకట్లో పొందున్న ప్రకాశం
లీలగా అర్థమవుతుంది.

కొంతాంల ఘోష దిక్కు-లేనివాడి అర్థనాదంలా
ఉన్నది.

“అను!”

ఆమె అగతేను. నడక తగ్గలేదు. గాలికం గీతేని
కగా, అలోచనకన్న వేగంగా ఆమె నడుస్తూ ఉంది.

“అను!” మళ్ళీ అరిచాను ప్రకాశం.

ఉలిక్కిపడి వెనక్కి- పరిగెదామి. అసరిచిత న్యక్తి
మాసి ఆశ్చర్యము, భయముకలిగి కంపించింది.

“ఎవరు నువ్వు?”

‘తను ఎవరైతే అతనికెందుకూ?’ ఆమె అనుకుంది మౌనంగా. అతని ప్రశ్నకు జవాబు ఇవ్వలేదు.

“ఈ చీకటిరాత్రి, అందునా విపరీతమైన చలిగాలిలో ఎందుకిలా వచ్చారు?”

‘చీకటి కాకపోతే తనబ్రతుకులో ఇహ వెన్నెల ఎక్కడుంది? ఇతనెవరో పిచ్చివాడులా వున్నాడు. ఏనా ఏమిటీ ప్రశ్నల నర్సం?’ గొణుక్కుంది ఆమె.

“మీరు చానడానికి వీలేదు!”

ఆమె తలెత్తి ఆశ్చర్యంగా చూసింది. “ఏం, ఎందుకని?” అంది మెల్లగా.

“నా అంతరాత్మ ప్రభోదించింది. దానికి విరుద్ధంగా ఏదీ జరుగనివ్వను!”

ఆమె విసుక్కుంది. “నా ప్రయత్నానికి మీరిలా అడ్డురావటం ఏమీ బాగాలేదు. దయచేసి నన్ను వెళ్ళనివ్వండి!”

“ఎక్కడికి, సముద్రంలో కలిసిపోవడానికా?”

“కాదు, వెనక్కి..”

“ఇంత ఆవేశంతో చావాలని వచ్చిన స్త్రీ తిరిగి వెళ్ళిపోతుందంటే నమ్మశక్యమైన విషయంకాదు. జీవితంలో ఏదో పెద్ద దెబ్బతిన్నదానిలా కనిపిస్తున్నారు మీరు. మీ స్థితి చూసి నా మనసు జాలితో నిండిపోతున్నది. ఏదో తేలీని సానుభూతి కలుగుతూ ఉంది.”

అతని మాటలు ఆమెకు దుఃఖం కలిగించాయి. మొహాన్ని చేతుల్తో కప్పకుని వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తోంది. ప్రకాష్ గుండె కలుక్కుమంది.

“ఏడవటం చాతకానివాళ్లపని. కష్టాలనేవి ఎప్పుడో ఒకప్పుడు అందరికీ వస్తాయి. సుఖాలు వచ్చినప్పుడు పొంగి పోయి, కష్టాలు వచ్చినప్పుడు కృంగిపోవటమూనా?... ఆత్మహత్యకు పాల్పడటం వివేకవంతుల లక్షణంకాదు!” అన్నాడు.

“చావక బ్రతికి ఏంచేయమంటారు? ఎక్కడికి వెళ్ళమంటారు?” అంది కన్నీళ్లు చీర చెంగుతో తుడుచుకుంటూ.

“ఆవేశం ఆలోచనను నశింప చేస్తుంది. ఆవేశాన్ని వెనక్కి నెట్టి, భవిష్యత్తులోకి చూసి ఆలోచించ గలిగితే కర్తవ్యం బోధపడుతుంది.”

“ఆరు నెలలనుంచి ఆలోచించి ఆలోచించి అలసి విసు గైత్తిపోయాను.” అందామె వ్యధాపూరిత స్వరంతో.

మంచి చెడులతో సంబంధం లేకుండా కురుస్తూఉంది మంచు. చలిగాలి నరాల్ని ‘జివ్వ’ మనిపిస్తూంది.

“ఇప్పుడు ఏం చెప్పినా మీ బుర్ర కెక్కదు. ప్రస్తుతం విశ్రాంతి అవసరం... పదండి, మీయింటి వరకూ నాకాన్లో దిగబెడతాను.” అన్నాడు ప్రకాష్.

“ఇంకా యిల్లేమిటి, బంధనాలు తెంపేసుకున్న అభాగినికి?” ఆమె కంటినుండి నీటి బిందువులు ముత్యాలలా జలజలా రాలి పడుతున్నాయి.

ప్రకాష్ ఇరుకున పడ్డాడు. “పోనీ, మాయానికి వెళ్దాం. నన్ను నమ్మగలరా?” అన్నాడు.

ఆమె బదులు చెప్పలేదు. మానం వహించింది. తెలకు ముచ్చకున్న మళ్లదు ఆమెను చలిబారిననుంచి రక్షించ లేక పోతోంది. నిలువెల్లా పొగికిసలాడు ఉంది. ప్రకాష్ బాలి పడ్డాడు. తను తోడుకున్న కోటుతీసి ఆమెను అందిస్తూ “ఇది వేసుకోండి. చలి ఎముకల్ని కొరికేస్తోంది” అన్నాడు.

ఆమె అందుకుంది. ఆ ఉల్టెన్ కోటు వేసుకున్నాక కాస్త వెచ్చదనం దొరికినట్లు ఫీలయింది.

“పదండి ఇక వెళ్దాం!” అంటూ దారితీశాడు ప్రకాష్. ఆమె అనుసరించింది. సంగోచం లేకుండా కాళ్ళో కూచుంది. ప్రకాష్ యింటిముందు ఆగిందికారు. నోఖరునచ్చి తెలుపుతేశాడు. ప్రకాష్ తోపాటు ఆమెకుండా యింట్లోకి అడుగుపెట్టింది. ఏదురుగా వున్న హాల్లో నాలుగుసోఫాలు, టీపామ్ ఉన్నాయి. అక్కడ ఆమెను సుందోమనిచెప్పి, హాస్పలికి వెళ్లాడు ప్రకాష్. కొంచెంసేపట్లో బ్రెడ్, బటరు వున్న ప్లేటు ఒకటి నోఖరుచేత పట్టించుకు వచ్చాడు.

“థాంక్స్, ఇప్పుడేమీ తీసుకోలేను!” అంది.

“చిత్రా, మీ అభిమానం నాకు తెలుసు. మారిది శివకపోతేనన్న అవమాన పరచినట్లుగా భావించుకుంటాను.”

ఆమె తలెత్తి ఆశ్చర్యంగా చూసింది.

“నాపేరు మీకేలా తెలుసు?”

“చిత్రమైన పరిస్థితుల్లో కలిశారు మీరు. ఆపేరే తే
మీరు బావుంటుందని అలాపిలిచాను. మీ పేరుకూడా నిజంగా
అదేకావటం అదృష్టం!” అంటూ లోపలికి వెళ్లి, ‘టీ’ తీసుకు
వచ్చి యిచ్చాడు.

ఆమెకు అతనిపట్ల ఆప్యాయత కలుగుతూఉంది. కొట్టె
తొంటూ ఆలోచించసాగింది. ‘తనం లే అతనికి ఎందుకంత
జాలి? అతని ఆపేక్ష, సానుభూతి, అభిమానం చూస్తూవుంటే
తన హృదయం ఆర్పిమాతున్నది. ముక్కు, మొహం ఎరు
గని ఓ అభాగ్యురాలిపై ఎందుకీదయ? ... తనను ఏదేనా
స్వార్థానికి ఉపయోగించు కోవాలి కా యీ ఎప్పు? ... ఛా,
అతనలాంటి వాడుకాదు.’ తన యీ ఊహాకి సిగ్గుపడింది ఆమె.
మళ్ళీ అనుకుంది. ‘అతనిలో నీచం ఉన్నదని అనుకోవడాని
కూడా ఆస్కారంలేదు. చాలామంచివాడు. అతని ఇల్లాలు
ఎంత అదృష్టతంతురాలు!’ అని.

మెట్లదగ్గర కార్నర్ లోవున్న ఫోన్ గణగణ మ్రోగు
తున్నది. ప్రకాష్ వెళ్ళి రిసీవర్ అందుకున్నాడు. టీతాగుమ్మ
సంభాషణశ్రద్ధగా ఆలకిస్తూ ఉండిచిత్ర. ఆహూతుల్లో అతినొక
డాక్టర్ అనీ, పేరుప్రకాష్ అనీ తెలుసుకున్నాడు. ప్రస్తుతం
ఎవరినో చూసేందుకు ఆసుపత్రికి వెళ్లబోతున్నాడని గుండా
గమనించింది.

అతను ఫీఫ్ లోకి వెళ్తూ “చూడండిచిత్రా! హాస్పిటల్ లో
ఓ కేసుకి చాలా సీరియస్ గా ఉందిట! తొందరగా రమ్మన

మని పిలుపు వచ్చింది. అక్కడికే వెడుతున్నానిప్పుడు... నే
వచ్చేసరికి బాగా పొద్దుపోవచ్చు; బహుశా తెల్లవారి పోతుం
దేమోకూడా. పైన రెండుగదుల్లో పక్క లమర్చిఉన్నాయి
మియిష్టం వచ్చినదాన్లో పడుకోండి. మీడినికికి ఏయిబ్బందీ
కలుగదు ... నౌఖరు చూపిస్తాడు, వెళ్లండి!” అని వెళ్ళి
పోయాడు.

చిత్ర-అతను చెప్పిందంతా వినివూరుకుంది. ఏసమా
ధానమూ చెప్పలేదు. ప్రకాష్ కనిపించినంతవరకూ చూసి,
నెమ్మదిగా సోఫాలోంచి లేచి ఆలోచిస్తూ మేడమీదకి వెళ్లింది.
నౌఖరు ఎదురువచ్చి ఆమెను, ఓగడిలోకి తీసుకువెళ్లాడు.
‘ఏమైనాకావాలా?’ అని అడిగి, ఆమె అఖిర లేదన్న సిదప
అక్కడినుంచి నిష్క్రమించాడు.

ఆ గది చాలా అందంగా ఉంది. ప్రకృతి దృశ్యాలతో
సుందరంగా అలంకరించబడి ఉంది. గదికి మధ్యగా వున్న
స్వింగ్ కాట్ పై ఎక్కిపడుకుంది చిత్ర. తోరణంలా సాగు
తున్న ఆలోచనలు అనంతమై మనసుకు విశ్రాంతిలేకుండా
చేస్తున్నాయి.

తను అనేకమంది డాక్టర్లను ఎదుగును. అంతా ఏదో
వ్యాపార సరళిలో మాట్లాడుతున్నట్టే ఉంటుంది. క్షణం
కూడా తీరిక లేనట్టుగా, గంభీరంగా మొహాలు పెట్టుకుని
ఎదుటివాళ్ళను ఎప్పుడు వదిలించుకుందామా అన్నట్లుంటారు
యీ డాక్టర్లు. కాని, వాళ్ళలో యింత విశాలహృదయం కల

ప్రకాష్లాంటి వ్యక్తి ఉండి వుంటాడని అసలు అనుకోలేదు తను. కనీసం ఊహించలేదు... అతనిభార్యను చూడాలని తాను అనుకుంటూ ఉంది. మరి ఆమె ఎక్కడా కనిపించ దేమిటి?... పుట్టింటికిగాని వెళ్ళిందేమో!' ఇలా అనుకుంటూ అప్రయత్నంగా రేడియో వేపుచూసింది చిత్ర. అక్కడ గిట్టు ఫ్రేములో కార్డు సైజులో ఉన్న ఫోటో చూసి కలనరపడింది. చటుక్కున మంచందిగి రేడియో దగ్గరకు వెళ్ళింది. ఫోటో పరిశీలనగా చూసింది. ఆమె అనుమానం అక్షరాలా నిజమయింది. మొహంలో ఆశ్చర్యం మొలకలెత్తింది.

ఈ ఫోటో చిట్టిబాబుది. అందులో సందేహంలేదు. ఇది ఇక్కడి కెలావచ్చింది? ఎలా వచ్చిందని? డాక్టర్ ప్రకాష్ కీ చిట్టిబాబుకీ ఏమిటి సంబంధం?... ఒక వేళ స్నేహితుడై ఉంటాడా?

చిట్టిబాబు ముఖ్యస్నేహితులంతా తనకు తెలుసు. ఐతే మరి డాక్టర్ ప్రకాష్ తో తనకున్న స్నేహాన్ని గురించి తనతో ఎందుకు చెప్పలేదు? అలా చెప్పకపోవటంలో గల చిట్టిబాబు ఆంతర్యం ఏమిటి? ఇందులో ఏదేనా రహస్యం ఇమిడి ఉన్నదా?

అన్నీ ప్రశ్నలే ఉత్పన్నమౌతున్నాయి. కాని, సమాధానాలు లభించడం లేదు. జవాబులు కావాలంటే డాక్టర్ రావాలి. డాక్టరు రావాలంటే మరో ఏదారు గంటలు పడుతుంది. అంతదాకా వేచి ఉండటం తప్ప వేరే గత్యంతరం లేదు.

దీపం చుట్టూ పురుగులుచేరి కాంతిని హరిస్తున్నాయి.

దూరాన చర్చిలో రెండు గంటలు కొట్టారు.

కళ్లు మండుతూ ఉన్నాయి. ఆలోచిస్తూనే మంచం దగ్గరకు వచ్చి పక్కమీద వారిగిపోయింది చిత్ర.

చీకట్లను చీల్చుకొని ఉషఃకాంతి తొంగిచూస్తూ ఉంది. సముద్రంమీదనుంచి చల్లటి పిల్లవాయువులు ఆన్లదకరంగా వీస్తూ - నిద్రాణమైన మద్రాసునగరానికి మేల్కొలుపులు పాడుతూన్నవి.

అప్పుడొచ్చాడు ప్రకాష్ ఇంటికి. ఒక్కడే కాదు. వెంట ఎవరో ఒక యువతి ఉంది. ఆమె చాలా అందంగా ఉంది. నయసు ఇరవైలోపు ఉండచ్చు. ఎవరో అంటే ఎవరోకాదు, ఆమె డాక్టర్ కు బాగా దగ్గర. అంటే సోదరి; స్వయాన చెల్లెలు. ఉమెన్స్ కాలేజిలో బి. యస్. సి., చదువుకుంటూ ఉంది, తెలివైనది.

సోఫరు ఎదురొచ్చాడు వాళ్ళకి.

“రాత్రి వచ్చిరామే ఏం చేస్తున్నారు?” అడిగాడు ప్రకాష్.

“పైన ఉన్నారు బాబూ! ఇప్పుడే కాఫీ చేసి యిచ్చాను. మిమ్మల్ని అడిగాడు.”

“సరే, నువ్వెళ్ళి స్నానానికి నీళ్లుతోడు!” అని చెల్లెలి వేపు తిరిగి “రమా, పైకి వెళ్ళి ఆమెతో మాట్లాడుతూ ఉండు. కాల కృత్యాలు తీర్చుకు వస్తాను” అంటూ స్నానాల గది కేసి నడిచాడు.

రమ చకచక మెల్లెక్కి తనగదిలోకి వెళ్ళింది. అక్కడ చిత్ర పడక కుర్చీలో కూచుని రాధాకృష్ణ పండితుని ‘భారతీయ తత్వశాస్త్రము’ చదువుకుంటూ ఉంది. రమరాక ఆమె గమనించలేదు. సన్నగా దగ్గింది రమ. పుస్తకంలోంచి తలెత్తి చూసింది చిత్ర. చూసి ఆశ్చర్యపోయింది. ఆమె ఆశ్చర్యంనుంచి తేరుకోకుండానే అడిగింది రమ.

“మీరు చదువుతున్న దేమిటి?”

ఆ పలకరింపు పరిచయం ఉన్నదనివలె ఉంది.

“మీరు...” అంటూ ఆగిపోయింది చిత్ర.

“నాపేరు రమ. డాక్టరు ప్రకాష్ మా అన్నయ్య” అంటూ అక్కనున్న కుర్చీలో కూచుంది.

“మీవదిన కనిపించరేం, పుట్టింటికి వెళ్ళారా?”

అందుకు రమ సన్నగా నవ్వి “అన్నయ్యకింకా పెండ్లి కాలేదు” అన్నది.

“ఎందుకని? ఆయనకు యిష్టం లేకనా?”

“కాదు. అన్నయ్యకి కొన్నిప్రిన్సిపల్స్ ఉన్నాయి. తన అభిప్రాయాలకు అనుగుణ్యంగా వుండే అమ్మాయి లభించేంతవరకు చేసుకోట్ట!”

చక్కగా మాట్లాడుతుంది రమ. మధురమైన స్వరం.
చిలుకలా పలుకుతుంది.

భాస్కరుని బంగారు కిరణాలు భూమి మీద పడుచు
కుంటున్నాయి. లే ఎండ కిటికీ చువ్వలగుండా అద్దాలమీద
సడుతూ, గదిలోకి చొచ్చుకు రావాలని విశ్వప్రయత్నం
చేస్తూఉంది.

ప్రకాష్ నెక్టై సర్దుకుంటూవచ్చాడు. వచ్చిరాగానే
“చిత్రా, మీకు రాత్రి సుఖంగా నిద్ర పట్టిందా?” అని
అడిగాడు.

“అ!” అంటూ ఆమె లేచి నుంచుంది.

“చూడండి, సన్ను మీరిలా మన్నించటం నాకు
భావుండదు. ‘కూ-చోండి!’ అంటూ రమ పక్కనున్న ఫ్రేము
కుర్చీని వారి కెదురుగా లాక్కుని కూచున్నాడు.

చిత్ర కూచుంది హానంగా. రమ - తను రాత్రి తన
క్లాసుమేట్ సావిత్రి యింటికి చదువుకుందుకు వెళ్ళటం,
అక్కడ దీపాలు పోవటం, సావిత్రి కొవ్వొత్తి తెచ్చేందుకు
లోపలకు వెళ్తూ చీకట్లో గోడను గుద్దేసిన ఉదంతం-యివన్నీ
చెప్తూ, నవ్వలేక నవ్వుతోంది.

చిత్ర ఆమె మాటలు వింటూ ఉంది. ఎంతో ఆహ్లాద
కరంగా ఉందామెకు యిక్కడ. నిష్కల్మషంగా, అమాయ
కంగా వుండే రమ పలుకులు పదేపదే వినాలనిపిస్తూ ఉంది.
చాక్లర్ కి ఏదోతట్టింది. ఉన్నట్టుండి అన్నాడు.

“చిత్రా, మీకథ వినాలనివుంది మారమకూ, నాకూ. చెప్పేందుకు మీకేమైనా అభ్యంతరమా?”

కళకళలాడుతూన్న ఆమె వదనమండలంలో విషాద చ్ఛాయలు అలుముకున్నాయి.

“ఇప్పుడు కాకపోతే మరొకప్పుడైనా మీతో చెప్పక తప్పను డాక్టర్!” అంటూ చిత్ర ఓక్షణం పోగు కన్నులు మూసుకుంది.

అన్నా చెల్లెళ్ళ చూపులు ఆమెపైనే కేంద్రీకరించబడి ఉన్నాయి. తరువాత కొంతసేపటికి మెల్లగా తనకథను ప్రారంభించినది చిత్ర.

మీలీన పోయిందాలో జన్మించాను. పుట్టినప్పుడు తల్లిని ఆ తర్వాత తండ్రిని మింగేసిన దురదృష్టవంతురాలను. నాకు ముందు అన్నయ్య ఉన్నాడు. నాకన్న రెండేళ్ళు పెద్ద. చనిపోయే ముందు మామయ్యపేర్న ఓ వీలునామారాశారు నాన్న. తన ఆస్తి యావత్తు అన్నయ్యకి, నాకూ సంక్రమించేట్టూ, మేము పెరిగి పెద్దవాళ్ళ మయేంతవరకూ నూమయ్య గార్డియన్ గా ఉండేట్టూ అందులో రాసి ఉంది.

నాన్న పోయినప్పుడు అత్తయ్య, మామయ్య దగ్గరే ఉన్నారు. వహన సంస్కారాలవీ జరిపించాక రెండురోజులు

మాత్రమే అక్కడున్నాము. ఆ తర్వాత అన్నయ్యను, నన్ను తీసుకుని మద్రాసు వచ్చేశారు. వాళ్ళకి అక్కడ వ్యాపారం ఉంది.

ఇదంతా నాకు ఊహ రాకమునుపు జరిగిన సంగతి. అత్తయ్య, నూమయ్యలిద్దరూ చాలా మంచివాళ్ళు. అన్నయ్యను, నన్ను ఎంతో ప్రేమతో సాకేవారు. వాళ్ళకి ఓ ఆబ్బాయి ఉన్నాడు. అన్నయ్య యీడువాడు. పేరు రాజా. నూమయ్య ఇంట్లో ఎక్కువగా ఉండేవాడుకాదు. అత్తయ్య చెప్పింది ఓ సారి. వ్యాపారపు పనులమీద ఏవేవో శ్రావ్వు తిరుగుతూ ఉంటానని. ఇంట్లో ఉన్నప్పుడయినా ఆయన దగ్గరకు పోవటమంటే మాకు భయం. అత్తయ్య దగ్గరున్న చదువు మాకు ఆయనవద్ద లేదు. రాజాకూడా మాతో పాటే. ముగ్గురం కలసికట్టుగా ఉండేవాళ్ళం. చదువుకున్నా, ఆడుకున్నా, పాడుకున్నా, కలిసే చేస్తుండే వాళ్ళము. నూ అన్యోన్యతచూసి మా వీధిలో కొందరి పిల్లలకు అసూయ జనించిందంటే ఆశ్చర్యపడక్కలేదు.

మేము బయటిపిల్ల లెవరితోను కలిసేవాళ్ళం కాము. వాళ్ళంతా నడిచి స్కూలుకు పోతుంటే, మేము కారులో వెళ్ళేవాళ్ళం. స్కూలునుంచి ఇంటికి వచ్చేసరికి అత్తయ్య మాకోసం కాచుకుని ఉండేది. అన్నం అదీ తనే తినిపించి పడుకోబెట్టేది. మా సంరక్షణ చూసేందుకు నెల్లొరుకుండా ఉన్నాడు.

పక్షపాతం లేకుండా ముగ్గుర్ని ఒక్కలాగే పెంచింది అత్తయ్య. మా ఇస్థి వాళ్ళ దగ్గరున్నందుకు అలా పెంచ లేదు. సహజంగానే ఆమె స్వభావం మంచిది. కుట్రలు, కల్మషాలు తెలీవు. ఎవ్వరైనా నేర్చుతామన్నా ఆమెకు పట్టు బడిని విషయాలు అవి.

అత్తయ్య ఆశలన్ని మా మీదనే. మేం పెరిగి పెద్ద వాళ్ళం కావాలని, విజ్ఞానమంతా మాలోనే మూర్తీభ వించాలనీ, మా అభివృద్ధిని కళ్ళారా చూడాలనీ కాంక్షిస్తూ ఉండేది. ఆమె ప్రేమానురాగాల్ని కొలిచేందుకు కొలత బద్దలు లేవు.

కోజులు, మాసాలు, సంతకాలు ముందుకు జరు గుతూ ఉన్నాయి. యుక్తనయస్కుల మయ్యాం.

కాలం మనిషిలో మార్పును తీసుకు వస్తుంది. అందుకు పరిస్థితులు, పరిసరాలు కొంతవరకు దోహదం చేస్తాయి.

నేను స్కూల్ ఛైనలు చదువుతున్నప్పుడు అన్నయ్య గురించి కొత్తగా ఓ విషయం తెలుసుకో గలిగాను. ఎప్పుడూ ఒంటరిగా ఉండటానికి ప్రయత్నించేవాడు. ఏమిటో దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నట్లు కనపడేవాడు. “అన్నయ్యా!” అంటూ పలకరిస్తే ‘ఊ’ అని, ఏమిటన్నట్లు చూసేవాడు.

అన్నయ్య నాకు దూరమైపోతున్నాడేమో అనే భావన కలిగింది. ఎంతో బాధ వేసింది. కనుగుడ్లనిండా నీరు కవి్బింది. నా రీడింగ్ రూమ్ కి వెళ్ళి ఏడుస్తూ కూచున్నాను.

కొంత సేపటికి రాజా వచ్చాడు. నన్నా, నా ఏడుపునీ చూసి అదరిపోయాడు.

“ఏమిటి చిత్రా?” అన్నాడు.

అతని పలకరింపుతో మరింత ఉధృతంగా వస్తూ ఉంది దుఃఖం.

“అన్నయ్య మనకి కాకుండా పోతున్నాడు రాజా!”

“ఏం, ఇప్పుడేమైంది?”

“అన్నయ్య చూపుల్లోని పరధ్యాన్నం, ఆ దీర్ఘ లోచనలు... నీవు గమనించలేదా రాజా!”

“ఓస్, అంతమాత్రానికే ఏడుస్తారా ఎక్కడైనా? నే కనుక్కుంటాగా! అమ్మ పిలుస్తోంది. వెళ్ళి చూడండి ఏమిటో” అంటూ నా కన్నీళ్ళు తుడిచాడు,

అన్నయ్య, రాజా ఒకే క్లాసు. కాలేజీలు వేరు. తీసుకొన్న గ్రూపులు వేరు. రాజా అన్నయ్యకు గట్టిగా చెబుతా ఉనుకొన్నాను. చెప్పాడో లేదో తెలీదుగాని, అన్నయ్యమాత్రం ఆ ఘోరణిలోనే ఉండిపోయాడు. మొదట్లో పడ్డాను బాధ. క్రమేపీ ఆ ప్రవర్తనను కళ్ళప్పగించి చూస్తూ చూసుకొనేదాన్ని. రాజాను నేను కనుక్కోలేదు. ఆ విషయంగురించి అతనిముందు ఎన్నడూ మళ్ళీ కదపలేదు కూడాను. ఆ తర్వాత నేనూ కాలేజీలో చేరాను.

ఒకే బాటను పయనించే మేము, మూడు బాటలుగా చీలిపోయాం. మాలో విజ్ఞానం పెరిగేకొద్దీ నాగరికతకుండా

అభివృద్ధి చెందుతూ వచ్చింది. ఈ నాగరికత మా అంత
ర్యాలముందు మంచుతెరలా నిలిచి. మమగ, వాత్సల్యా
లను వెనక్కి నెట్టింది.

ఇంట్లో అంతా కలిసేవుంటున్నా మాట్లాడుకునే
వాళ్ళంకాము, పని ఉంటే తప్ప. అదైనా ఎంతో అనసరి
మైతేను. నాకు స్నేహితులు ఉన్నారు. అన్నయ్య కెవరూ
ఉన్నట్టులేదు. ఎక్కవగా చదువుకుంటూ ఉండేవాడు.
ఎవరితోను మాట్లాడడు. ఎప్పుడూ నవ్వుడు. చదువుతప్ప
కేంకోర్కాసలేదు. నా మనసులో ఏదైనా అనుభూతి, ఆలో
చనలు చెలరేగినప్పుడు అన్నయ్యతో చెబుదామని గబగబ
అతని గదిలోకి వెళ్ళేదాన్ని. ఆ గంభీరమూర్తిని చూడగానే
నాలోని ఉత్సాహమంతా నీరుకారిపోయేది. ఏదో భయం
వేసి మానంగా తిరిగి వచ్చేసేదాన్ని.

నాలుగు వసంతాలు గడిచాయి.

బి. ఏ. పూర్తి చేశాను. క్లాసు వచ్చింది.

ప్రథమశ్రేణిలో ఉత్తీర్ణురాలనైనందుకు నా స్నేహితు
లంతా వచ్చి అభినందనలు తెలియజేశారు. అన్నయ్య
ఉన్నతవిద్య అభ్యసించటంకోసం విదేశాలకు వెళ్ళాడు.
రాజా ఆనర్సు పాసయ్యాడు.

ఒకనాటి సాయంకాలం అత్తయ్య పిలిచింది. ఏమిటో
అనుకుని వెళ్ళాను. అప్పుడు మామయ్యకూడా ఉన్నారు.

“అనసూ, దీనంత అందంగానూ ఉండేది వాళ్ళమ్మ. అచ్చు మా చెల్లెలి పోలికలన్నీ పుణికిపుచ్చుకుంది. మన రాజా ఏంత అదృష్టవంతుడు” అన్నాడు మామయ్య నన్ను చూస్తూ. అత్తయ్యపేరు అనసూయ. ముద్దుగా కయన ‘అనసూ’ అని పిలుస్తాడు.

మామయ్య మాటల్లో ఏదో వ్యవహారం ఉందని తోస్తుంది.

“ఏమిటత్తయ్యా?” అన్నాను కంగారుగా.

“అదేనమ్మా, అపిలుపును శాశ్వతం చేస్తావని పిలిచాను”

“అం ట్లే?”

“నీకు తెలీదని నేను అనుకోను. రాజా బావకి నీకు రేపు మాఘమాసంలో వివాహం చేద్దామనుకుంటున్నాం. అన్నయ్యకి యీ విషయం గురించి ఉత్తరం రాశాడు మీ మామయ్య”

నమ్ము కున్న నేటి, పాతాళంలోకి జూపోతున్నట్లని పించింది.

“అత్తయ్యా!” అన్నాను “రాజాకూ నాకు పెళ్లా? పెంచిన నీ చేతుల్తోనే తుంచేస్తావా మా బ్రతుకుల్ని?”

మామయ్య ఏదో అనబోతున్నాడు. ఇంక అక్కడ నిలవ బుద్ధికాలేదు. గబగబ రాజాగదిలోకి వెళ్లాను. మంచం మీద పడుకుని ఏదో చదువు కంటున్నాడు.

“రాజా...రాజా ఏమిటీఘోరం? ..మనిషికికేవెళ్ళా? ఒక్క కంచంలో తిని, ఒక్క మంచంమీద పడుండి, ఒక్క యింట్లో ఒకచేతిలో పెరిగాం. కత్తసంబంధం ఉన్న అన్నా చెల్లెళ్ళలా మసిలూ. అలాంటి మనయిద్దరికీవివాహబంధమా” అన్నాను ఆవేశంగా.

“ఇందులో తప్పేముంది చిత్రా! నిన్నుప్రేమించాను. వివాహం చేసుకోవాలనుకుంటున్నాను.” అన్నాడుతాక్షిగా.

సమ్మెటతో తలమీద గాది చింతగాంధ. ఆవేశం అసహాయతను ప్రదర్శించింది. ఫలితం కన్నీళ్ళు!

“లేదు, రాజా అలా జరగడానికి ప్లేజను!” అంటూ ఒక్క- పరుగులో నా రీడింగ్ రూమ్ చేరుకున్నాను.

తలుపులు గడియనెట్టి మంచంమీద వాటిపోయాను. కన్నీటితో దిండుతడిసిపోతున్నది రాజానన్నుప్రేమించాడుట! ఇదినాలో ఆశ్చర్యాన్ని దుఃఖాన్ని కలిగిస్తున్నది. ఎలా ప్రేమించ గలిగాడనేదే నాకు అసూహ్యంగాఉంది. ఆలోచించగా ఆలోచించగా తట్టింది. పరిస్థితి ప్రేమించు కున్నాం. ఇందులో అనుమానంలేదు. ఇకే దృక్పథాలు వేరు. అవి భిన్నమైనవి. అతన్ని నేను సోదరునిగా ఆతినునన్ను ప్రేమించాలిగా, భార్యగాప్రేమించాను. మా గానమరిదశ్చి సరిసప్రకారం.

ఆవిధంగా రాజాని నేను ప్రేమించలేను: స్నేహితునిగా ప్రేమించలేను. నా యానిర్ణయం ఇలాంటివాదినీ గాఢించనచ్చు: కలత

శాస్త్రవేత్త. అందుకు నా బ్రతుకు బలిచెయ్యలేను. వాళ్ళ చింత
భావటానికి నా ఆశయాలు, ఆదర్శాలు అంతంచేసుకోలేను.

ఈసంఘటన జరిగినతర్వాత అత్తయ్య నాతోమాట్లాడుటంమానేసింది. రాజా అసలు కనిపించటమేలేదు. రాత్రిళ్ళు
గాగా పొద్దుపోయాక వచ్చేవాడు. ఎవరి మొహంలోనూ కళా
కాంతులులేవు. దుర్భరవిషాదం మాయింటిని ఆవరించుకుంది.
అన్నయ్యకు పరిస్థితుల్ని విశదపరుస్తూ అమెరికా ఉత్తరం
రాశాను. ఇంట్లో నాగౌరవ మర్యాదలకు ఏమీలోటురావటం
లేదు. అన్నీ మామూలుగానే జరిగిపోతున్నాయి. మామధ్య
నూటలైతే లేవుకాని, హృదయాల్లో పదిలపరచుకున్న
ప్రేమాభిమానాలు ఎక్కడికి పోతాయి?

యానివర్సిటీలో ఎం. ఏ. లో చేరాను. గోజూ
కాలేజీకి వెడుతున్నాను; వస్తున్నాను. ఉత్సాహంతోనేది
నానుంచి తొలగిపోయింది. మనశ్శాంతి నాకు దూరమయింది.
ఈజీవితానికి అర్థం ఏమైనాఉందా?—అనిపించింది. నిస్తబ్ధత
సెలవేసుకున్నప్పుడు మనిషిమానసికంగా సెరగటం ఆగి
పోతాడు. అలాగే గడిస్తున్నాయి గోజూలు.

ఆ ఉదయం అత్తయ్యను చూద్దామని వెళ్ళాను.
చిక్కి శల్యమైపోయింది. బహుశా బెంగపెట్టుకొండనుకుం
డాను. “అత్తయ్యా!” అన్నాను. నన్ను చూడగానే
అమె హృదయంలోని ప్రేమ పెల్లుబికింది. కన్నీరు స్రవంతిలా
స్రవహిస్తూ ఉంది. నా నిర్ణయం అత్తయ్యపై అంత స్రభా

వము చూపిస్తుందనుకోలేదు. ఆమె బాధ నా గుండెల్ని
కోస్తూంది. ఎదురుగా ఉండి అదంతా చూస్తూ భరించలేను.
నానిర్ణయాన్ని మార్చుకోగలనా? - లేదు? నాకా శక్తి లేదు.

“నన్ను ఊమించు అత్తయ్యా!” అంటూ వలవలా
ఏడుస్తూ నా గదికి వచ్చాను.

అత్తయ్య రాజాల మంచితనం నన్ను కృంగదీసే
స్తుంది. నేను ఈ యింట్లోంచి బయటకు పోతేగాని వాళ్ళకు
సౌఖ్యం లభించదు. ఆ విషయం నాకు తెలుసు. అందుకే
వెళ్ళిపోవటానికి నిశ్చయించుకున్నాను. బెంగుళూరు సరోజ
దగ్గరికి. అది నాకు ప్రాణస్నేహితురాలు.

బట్టలు సూటుకేసులో సర్ది, మూలనున్న బెడ్డింగు
పైకి తీశాను. నెంఖర్ని పిలిచి టాక్సీ తీసుకురమ్మన్నాను.
నా ప్రయాణం సంగతి అత్తయ్యకి తెలియనివ్వలేదు.

“అమ్మా!” అన్నాడు నెంఖరు, నేను టాక్సీలో
కూచున్నప్పుడు. అర్థమైంది వాడిబాధ.

“పనిమీద ఊరికి వెడుతున్నాను. రెండు నోట్లుల్లో
వస్తాను. ఈ ఉత్తరం అత్తయ్యకియ్యి!” అని ఓ కవరు
వాడిచేతి కిచ్చాను.

బెంగుళూరు వెళ్ళాను. సరోజ నన్ను ఎంతో ఆప్య
యతతో ఆహ్వానించింది. ఆరు మాసాలు ఉన్నాను అక్కడ.
అయినా నాకు ప్రశాంతత ఏర్పడలేదు. ఇంక ఉండబుద్ధి
కా లేదు. పొరిగి మద్రాసు వచ్చాను, సెంట్రల్ బండి దిగాక

ఎనిపించింది. ఇంట్లోకి వెళ్తే పరిస్థితిలో మార్చేస్తామని ఉండదు. మళ్ళీ మామూలే! ... మనసంతా చిక్కాకై పోయింది. ఊళ్ళోకి వచ్చి హోటల్ లో ఓగది తీసుకున్నాను. నన్ను ఆలోచనలు వెంటాడటం మానలేదు. విషాదం నా హృదయం నిండుకుంటూ ఉంది. బ్రతకాలనే వాంఛ పోయింది. ఆత్మహత్య చేసుకుంటే అందరి బాధలూ వదిలిపోతాయని పించింది. అంజే! నిశరాత్రివేళ సముద్రానికి అర్పితం కావాలని బయలుదేరాను. కాని... కాని, మీరు చావనివ్వలేదు డాక్టర్!”

అంటూ ముగించినది చిత్ర. ఆమె నయనాలు అశ్రు పూరితాలైనవి. మోహాన్ని చేతుల్లో దాచుకుంది. డాక్టర్ కూనం వహించాడు. రమ్మ శూన్యంలోకి చూస్తూ ఉంది. ఆ గదినిండా గంభీరం అలుముకుంది. నిశ్శబ్దాన్ని చీలుస్తూ అన్నాడు డాక్టర్ ప్రకాష్.

“చూడండి, చిత్రా! జీవితం సుఖదుఃఖాల సమన్వయం. అవి రెండూ అనుభవించకుండా మానవుడు తనువు చాలించలేడు. నిజానికి మీరు తగిలిన షాక్ చాలా చిన్నది. అంటే ఆత్మహత్య చేసుకోవలసి నంతటిదికాదు. హృదయాలను అతిసున్నితంగా ఉంచుకోవటంవల్ల వచ్చిన

చిక్క యిది మీకు కావలసింది ఈ లోకంలో తప్పక దొరుకు
తుంది. ఇదీ మీ ఇల్లుగా నేర్పావిచ్చుటని యిక్కడేవుండి అన్వే
షించండి. మీకు మనశ్శాంతి కలిగించుటకే నేనూ, మా
రమా ప్రయత్నిస్తాం. మనం కోరుకున్న నస్తువును బ్రతికి
నాధించాలిగాని, చచ్చిపోయి చేసే చేమిటి?”

చిత్ర సమాధానం చెప్పలేదు. అతని మాటల్లోని
అర్థం ఆకళింపుచేసుకుంటూ ఉంది.

ప్రకాష్ చేతినున్న వాచీకేసి చూసి “గుడ్ గాజ్,
అప్పుడే టైము పదయింది. మీకు లోకుగా రమ ఉంటుంది.
ఇంక హాస్పిటల్ కు వెడతాను. మళ్ళీ సాయంత్రం కలుద్దాం.
ఆ, రమా! ఆమె ఇక్కడ వుండేందుకు తగిన ఏర్పాట్లు
చేయించు” అన్నాడు.

“అలాగే అన్నయ్యా!”

డాక్టరు వెళ్ళిపోయాడు. హాటల్ క్వీన్స్ నుంచి
చిత్ర సామానులన్నీ తేల్చించింది రమ. ఆ అన్నా చెల్లెళ్ళు
అనురాగం, అన్యోన్యత చిత్రను ఆకట్టుకుంటూ ఉన్నాయి.
నిజమైన మనుషులంటే వీళ్ళే. సహృదయత, సౌజన్యం
మూర్తిభవించిన వ్యక్తులు. ఇలాంటివాళ్ళమధ్య మనలకు
ఎవో హాయి అనిపిస్తూ ఉంది.

ఆరాత్రి భోజనాలపీ అయ్యాక మళ్ళీ రమగదిలో
ముగ్గురూ సమావేశమయ్యారు. ప్రకాష్ అవీ, యవీ
చెబుతూ తను సవ్యసూ, వాళ్ళను సవ్వస్తున్నాడు.

చిత్ర ఉన్నట్టుండి ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చినదానివలె
“డాక్టర్, ఈ ఖాటో ఎవరిది?” అంది రేడియోవేపు
చూపిస్తూ.

“ఈ వ్యక్తి గురించి నాకన్న మారమకు ఎక్కువ
తెలుసు. చెప్ప రమా ఎవరో!” అన్నాడు చెల్లెలివేపు
చూపులు బరపుతూ ప్రకాష్.

రమ బుగ్గలు సిగ్గుతో గులాబీవర్ణం దాల్చాయి.
అధరాలు కెంపులయినాయి,

“ఉహూ, నీవే చెప్ప అన్నయ్యా!” అంది తల
దించుకొని.

డాక్టర్ ప్రకాష్ సన్నగా నవ్వుతూ “రమ ఆరా
ధించే వ్యక్తి. ఆమె జీవితానికి కాబోయే భాగస్వామి. పేరు
చిట్టిబాబు” అని, మళ్ళీ అంతలోనే మొహాన్ని గంభీరంగా
మాంర్చుకుని “ఆమె తన పార్ట్ సర్ని ఎన్నుకోవటంలో పొర
పాటు చెయ్యలేదనుకుంటాను. చెయ్యదు కూడాను. అదే
నా నమ్మకం” అన్నాడు.

చిత్ర కళ్ళతోనే అభినందనలు అందజేసింది రమకు.
“ఈ నెల ఇరవై ఐదున ప్రధానం” అన్నాడు తిరిగి డాక్టర్.

కోజులు గడుస్తున్నాయి. రమ వివాహమూహూర్తం
దగ్గరపడుతూంది. ఆకోజు చిత్ర బజారుకు వెడితే అక్కడ
ఆమె ప్రియస్నేహిత సనోజు కనిపించింది. చాలాకాలం
తర్వాత కలయిక. ఎంతో సంతోషం అనుభవించింది చిత్ర.

సనోజను విడిచి ఇంటికి వచ్చేసరికి ఏడుగంటలు దాటింది. ప్రకాష్ ఒక్కడే హాల్లో కూచుని ఉన్నాడు. “మీరాజా వచ్చాడు!” అన్నాడు చిత్రను చూడగానే.

ఆమె అదరలేదు, బెదరలేదు, కదలలేదు. “నాకు ఖేలుసు డాక్టర్, వస్తాడని! కాని ఇప్పుడు మీతో ఓ విషయం చెప్పాలని వచ్చాను” అంది.

“ఏమిటి?”

“నాకు కావలసిన వస్తువు వెతుక్కన్నాను. ఐతే అది నాకు లభ్యమౌతుందనే నమ్మకంలేదు. అది నేను సాధించలేను” అన్నది. ఆ స్వరంలో ఎంతో నిరాశ ధ్వనిస్తూ ఉంది.

“నీవల్ల కాకపోతే నేను లేనా చిత్రా! నీ జీవితం సౌఖ్యప్రదం కావాలనే నా నిరంతర తాపత్రయం. అందు గురించి ఏం చెయ్యటానికై నా సిద్ధంగా ఉన్నాను. వినరంగా చెప్పకపోతే నాకెలా ఖేలుస్తుంది చెప్పు!” అన్నాడు ప్రకాష్ అనునయంగా.

“నే నొకర్ని ప్రేమించాను. ఆయనే నా జీవితానికి వెలుగు” అంది తలదించుకొని.

“ఎవరా భాగ్యశాలి?”

“మీరే ఐతే?”

తన హృదయవీణను ఎవరో శ్రుతి, లయబద్ధంగా మ్రోగించినట్లయింది ప్రకాష్ కి. “నేనా?” ఆనందాశ్చ ర్యాలతో అన్నాడు. “నాకింత ఆదృష్టం పడుతుందనుకో లేదు.”

ఆమె బువ్వలా అతని పాదాలపై పాలిపోయింది.
 “వివాది కాదు, నాన్న అవ్వస్థం. మీరు నాకు దేవుడిచ్చిన వరం.
 యీవరం కోసమే నా అన్వేషణ. నాకోర్కే ఫలింపజేసిన
 మీకు కృతజ్ఞత ఎలా చెప్పకోవాలో తెలీటంలేదు డాక్టర్!”
 అంది చిత్ర.

దాడు నెచ్చటి కన్నీటిబొట్లు అతని పాదాల్ని తడి
 పాయి. ఆమెను పైకి లేవ నెత్తుతూ “నా అవ్వకదూ!”
 అన్నాడు-కన్నీళ్ళను చూపుడు వేలితో తుడుస్తూ.

మేడదిగి రాజా వచ్చాడు. అతని వెనుకనే రమ
 ఎస్తూ ఉంది. అతన్ని చూసి స్తబ్ధురాలైంది చిత్ర. ఏం
 పలుకరించాలో అర్థంకాలేదు. స్నేహవాత్సల్యాలు ఆమెను
 నిలువనీయటంలేదు.

“రాజా!” అంది.

“చిత్రా!” అన్నాడు రాజా. “నాగురించి యిల్లు
 విడిచిపోయావని తెలిసి చాలా చింతిస్తున్నాను. మొవ్వలో
 సీసట్ల ఆశెలు పెంచుకున్నాను. నీ ఆభిప్రాయం తెలిశాక
 ఎంత సొగసుచేశానో అర్థమైంది చెల్లీ! ఆలోచించగా
 వేలిందేమి సీ-నాకు రక్తబాంధవివి కాకపోయినా ప్రియ
 సోదరివని. ఆనర్హు పాసయ్యానుకాని, అనాలోచితంగా
 అనేశానే అని లోలోపలే క్షమిలిపోయేవాడిని. ఆవేదనతో
 ఆలమటింపాను. సిగ్గుతో నామొహం నీకు చూపించలేక
 పోయాను. నీవు పూరికి వెళ్ళినట్టు అమ్మకు రాసిన పత్ర

రంలో చూశాను. అప్పుడు మరింతగా 'ఫీ' లయ్యాను. మనస్తాపం పోగొట్టుకుందుకు కన్నచురా లెబ్రీకి వెళ్ళివాణిని కోడూ అక్కడే రమ్మో నాకు పరిచయమైంది. ఆ పరిచయం ప్రేమగా మారింది.

మధ్యాహ్నం ఇక్కడికి వచ్చినప్పుడు సంగీతంతో పోలిసింది. ఇక్కడైనా సుఖంగా ఉంటూ ఉన్నందుకు చాలా సంతోషించాను. నీవు ఎక్కడున్నా నీసుఖ, సౌఖ్యాలే నాకు కావలసింది చెప్తా! ఇప్పుడు నీమనసు ఏమిటోను అని బోధపడింది. ప్రకాష్ గాన అదృష్టవంతుడు" అన్నాను రాజా.

ఆవిద్యాధికులమధ్య వారి మంచిమనసులమధ్య అంతగా వున్న మంచుతెర విడిపోయింది. కృత్రిమభావాలు వసానాకరం వారిని చేరలేవు.

“అన్నయ్యా!” నిన్నూ, అత్తయ్యనూ కష్టపెట్టి సందుకు క్షమించు!”

“మనలో మనకి యివన్నీ ఏంకాకమ్మా. పోయినా ఏదురుగా యిలాచేస్తే నవ్వుచూ!” అన్నాను రాజా, రమ్మను చూపిస్తూ.

“అహా, ఏంకొప్పకబుర్లంక్షీ అబ్బియిగాడి. అక్కడికి నేను అల్లరిదాన్నయినట్టు” అంది రమ్మ రాజాను వెళ్ళి పిస్తూ.

“కమా, చిట్టిగాబును ఇట్లో అంతా ముగ్గుగా
‘రాజా’ అని పిలుస్తాం. అతనే ఇతనని కోపగించుకోవు
కమా!”

“వదినా, నీ మనసు నాకు తెలిదా! పాలలా స్వచ్ఛ
మైనది” అంది రను మెరుస్తున్న కళ్ళతో చిత్రనుఃమాస్తూ.

డాక్టర్ ప్రకాష్ తృప్తిగా నవ్వుకున్నాడు.

మబ్బుల్లో దాగిన చంద్రుడు మెల్లగా బయటకు
వచ్చాడు.

నీటిబుడగ

బీజన సంభాషణ
శ్రీమద్భాగవతం

“జైదు మే హై బుల్ బుల్
సై. యాదు ముస్కు రాదె”

శ్రీశియోలోంచి లతామం గేష్కర్ క-తం సుమిఘ
గా సన్నగా వినిపిస్తోంది. ఈ హైల్లో పడుకుని గొంతుని
వీలో ఆలోచిస్తున్నది. ఆమె పాట వివటంలేదు.

గోడగడియారం తంగు తంగుమని పదిగంటలు
కొట్టింది. ఉలిక్కిపడి కళ్లు విప్పింది మాలిని. పైకిపాచి
శ్రీశియో ఆఫ్ చేసింది. వడివడిగా మేడదిగి కిందకి వచ్చింది.

గోడకి జేర్లబడి కునికిపాల్లు పడుతున్నది నంటమనిషి
మంగమ్మ. ఆమె వరసచూసి చిర్రెత్తుకొచ్చింది మాలినికి.

“మంగమ్మగాయా!” అని పిలిచింది కాస్త గట్టిగా.

“ఏమిటమ్మా!” అంటూ ఆవిడ లేచి నుంచుంది.

“అయ్యగారు వచ్చారా?”

“ఆ, నచ్చి స్నానంచేసి ఫోజనా ముగించుకుని
ఇప్పుడే వెళ్ళింది.”

“మరి నన్నెందుకు పిలువ లేదు?” అంది తీవ్రంగా
మాలిని.

“మిమ్మల్ని పిలుద్దామని నైకి వస్తోంటే ఆయ్యగారే వచ్చన్నారు.”

ఉక్రోశం ముంచుకొచ్చింది మాలినికి. “నాలా గొప్పపని చేశారు” అంటూ అక్కణ్ణించి నదిలి పెట్టో ఉన్న ఔట్ హౌస్ కేసి నడవసాగింది. దారిలో వారు పెంచు కోంటున్న ‘లిప్లీ’ తోకాడించుకుంటూ వచ్చి ఆమెకాలు నాక సాగింది.

“లిప్లీ! నీకున్న విశ్వాసంలో నాలుగో వంతునా చేదు పాత్రా యడమానికి!” అంది దాన్ని చేతుల్లోకి తీసుకుని ముద్దు పెట్టుకుంటూ.

మాలిని-ఆనంద్ లకు వివాహంజరిగి రెండేళ్ళయింది. ఆనంద్ డాక్టరు. ఎప్పుడూ ఏదో రీసెర్చ్ చేస్తూఉంటాడు. ఈ రెండేళ్ళ వైవాహిక జీవితంలో ఎన్నడూ ఆనందం అనుభవించి ఎరుగదు మాలిని. డాక్టర్ ఆనంద్ కి తీరిక చాలా తక్కువ. పేషెంట్స్ ని చూడ్డంతోనో, రీసెర్చ్ చేయటంతోనో ఆతనికి టైము సరిపోతూ ఉంటుంది. భార్యను ఏనాడూ సి.కారుకుగాని, పిక్నిక్, పార్కు, సినిమాలకిగాని తీసుకు వెళ్ళలేదు.

“ఏమండీ ఇదేమైనా మీకుశావుందా?” అంది-

“ఏం చెయ్యమంటావు మాలిని! నీవుకూస్తున్నావా! నాకు తీరిక ఏదీ? అంటాడు.

ఇవారే పాపిగీకి నెలదామని చెబుదామనుకున్నది. తనతో మాట్లాడమంటే, తను లేకుండా భోజనం చేసి వెళ్ళిపోవటం తనకు చాలా చిన్నదన మనిపించింది మాలినికి.

ఆనంద్ ఉన్నగడ దగ్గరికి వచ్చింది. లోపలికి చూసింది. మందులు కంపోజ్ చేస్తున్నాడు ఆనంద్. గదిలో ఉన్నది నెట్టింది.

“నమండీ!”

“ఓ, మాలిని, రా! ఇలాకూ-వో!”

“కూ-వోడానికి రాలేదు! ఒక విషయం అడగడానికి వచ్చాను.”

అబ్బో చాలాతీవ్రంగా ఉన్నావ్, ఏమిటి సంగతి?”

చూడు మాలిని! ప్రస్తుతం ప్రపంచంలో ఇంత నరకం ఎవరూ కనిపెట్టని కొత్తమందొకటి. కనిపెడుతున్నాను. అది సెక్సెస్ అయిందంటే మన పేరు ప్రఖ్యాతులు దేశమంతటా మాన్మోగుతాయి. నీ భర్తకి పేరు ప్రతిష్టలు రావటం నీకు గొప్పకాదా?”

“ఎంతసేపూ పేరుప్రతిష్టలేగాని, భార్య గుఖం సంగతి మీ కనసరం లేదా?” అంది నోషంతో.

“మాలిని, సంసార చక్రం ఎంత చక్కగా తిప్పుకున్నావ్. భర్తృహృదయానుగుణంగా నడుచుకునే భార్య ఎన్ని జన్మాల పుణ్యంవల్ల లభిస్తుందో” అంటూ చెయ్యి ఉంచుకున్నాడు ఆనంద్.

“ఎట్లాగైనా మగాయ్ మాటలు నేర్చినవాన్ని”
 వేచి అతని భుజాలపై చేతులుపెసి, మొహంలో మొహం
 పెట్టి జాలిగా చూస్తూ అడిగింది.

“నమండీ, మిగిలింది శేషు చేసుకోకూడదూ?”

“నం?”

“అబ్బ! మీ రిక్కడ మునులుకంపోత చేసుకుంటే
 ఒక్కదాన్నే గదిలో కూర్చోవాలి. ఏ తోచుకు!
 కన్నీ బంటరితనం ఎంతగా బాధస్తోందో మీకేం తెలు
 స్తుంది?”

“నం చెయ్యను? నీవు చూస్తూన్నదేగా!... అట్లా
 జాలిగా యింట్లో కూర్చోకపోతే ఏదైనా ఉద్యోగానికి దర
 జాస్తు పెట్టకూడదూ?”

“నా బ్రతుక్కి ఇంకనొక్కటే తక్కువైంది!”

“మాలినీ ఒక్కసారి అట్లా బైటికివెళ్ళి దేశాన్ని
 చూడు! నీవలె చదువుకున్న స్త్రీలు ఎంతమంది ఉన్నాడు?
 వాళ్ళకు నీకు తేడా ఏమిటో ఎప్పుడైనా ఆలోచించావా?”

“చాలైండి - మీ సిద్ధాంతాలు నాకు చెప్పకండి”
 అంటూ మందులు కలిపేసింది మాలిని. ఆనంద్ కి కోరిక
 నొచ్చింది.

“మాలినీ!” బిగ్గరగా అరిచాడు. “బుద్ధి లేకపోతే
 సరి! ఏళ్ళురాగానే సరా!” అతని మాటలు చూడక కిక్కిరిస్తూ
 మోత్తనం కలిగించాయి. కళ్ళనుండి నీళ్లు కలిగి
 రాలాయి.

“అవునులే. డీ, నీను ఏదీచేసినా తిప్పే! మీరు చచ్చేటట్లు కష్టపడతారా? మాడ లేక, ఆరోగ్యం చచ్చే పొనుండి గదా అనిపిస్తే, తి తీసుకోమన్నాను. మీ యిష్టం వచ్చినట్లు చేసుకోండి. పాశ్య నా కెందుకూ?” అంటూ నీనుకుగా అక్కణ్ణిచి పక్క గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది,

ఆనంద కి మొదట్లో అంత కోపం వచ్చినా, అది అస్పృశ్యకర్మడే చల్లారిపోయింది. కానీ మాలినికోపం మాత్రం అట్లాగే పెరుగుతోంది. భార్యను ఆగ్రహం ఆవేశించిందని అనిపిస్తుంటున్నాడు. వెంటనే ఆమెను కన్వింజి, కన్వింజాలనం చేస్తాను.

ఇంటి యజమానీ-ఇల్లాలు రుగరుగ లాడుతుంటే ఆ కొంప నరకంతో సమానంగావుంటుంది. “వేళ వారి యిల్లా ను తులుండవు. ఇల్లు చీకటిమయంగా కనిపిస్తుంది. ఎన్నరైనా మధ్యవర్తిత్వానికి పోవచ్చుంటే - ఆపొచ్చిన పెద్దమనిషికి నెత్తిమీద పెండ్లుకలుండవు.

“మాలినీ, నామాటకు కోపం వచ్చినా?” అన్నాడు ఆనంద్ దిగులో మొహమాడ్చి ఏడుస్తున్న ఆమెను కైకి పోవదీస్తూ. ఆమె లేవకుండా మనిని బిరుగెక్కి - మంచాన్ని గట్టిగా కానట్టి ముక్కంటూ ఉన్నది,

“కోపం లేదు, గీసం లేదు. నూపనిమీరు చూసుకోండి.”

“లేదంటూ నే యీ విసుర్లెందుకు మాలిసీ!”

“నన్నెందుకు బాధ పెడతారు? మీరు చేసేది ఏదేకమైంది. నా వెలివి తేటలేవు. ఇంకా అజ్ఞానం లో నే వున్నా” బిడాయించుకొని పడుకొన్న మాలిసిని బలవంతంగా కూసోబెట్టి, ఆమె సరసన కూచుని “యీ మాత్రానికే నీకింత అగ్రహం కలిగితే ఎట్లా చెప్పు? పరస్పరానురాగంతోనే కదా అనుకూల దాంపత్యం? నీకు తెలుసుగా హృదయం కలవానివి” అన్నాడు ఆనంద్.

“ఇప్పుడు కఠినంగా ప్రచర్తించింది మీరా? నేనా?”

“నేనేనని ఒప్పుకుంటున్నాను. ఇప్పుడైనా నీ కోసం చల్లారిందా?” అంటూ ఆమె బుగ్గును చిదిమాడు.

“నాకు కోపం ఎందుకూ?” చిన్నగా నవ్వుతూ అన్నది.

“మాలిసీ! నిడంగా ఆడవాళ్ళు ఎంత చదువుకొన్నా, వారి సహజత్వం పోతున్నమా! మాట్లాడితే మూతి బిడాయించడం, భర్తవొచ్చి నాదే తప్పు అని ఒప్పుకునేంత వరకూ మూర్ఖత్వం పట్టి కూర్చుంటారు.”

“మిమ్మల్ని అనడానికి నాకు ఆమాత్రం స్వాతంత్ర్యం లేదా?”

“స్వాతంత్ర్యం లేకపోవడమేమిటి? ఆడదాన్ని అసలు అధికారే పుట్టించాడుట భగవంతుడు!” అంటూ ఆమెను అక్కన చేర్చుకొన్నాడు ఆనంద్. మారుమాట్లాడకుండా అతని బాహువుల్లో బందీఅయిపోయింది మాలిని.

సాయంత్రం ఆరున్నర గంటలయింది.

“మాలినీ! ఏమిటాలోచిస్తున్నావ్?”

“నేరే ఏముందీ-మీ గురించే!”

మూడొంతులకు పైగా పనిపూర్తయింది. నీవు పైకి వెళ్ళు. అరగంటలో తప్పకుండా వస్తా!”

“వస్తాడు కదూ?”

“ఓ—యస్.”

మాలిని తిన్నగా మేడమీదకు వెళ్ళడానికి బదులుగా మేడ మూడుగల తోటలోకి వెళ్ళింది. నాలుగు గోడలమధ్య బాధింపబడ్డ ఖైదీ జీవితం కాస్త తప్పినట్లయింది.

అవి పూర్ణమిరోజులు కావటంనల్ల చంగ్రుడు అప్పుడే ఉదయిస్తూ వెన్నెలను లోకం పైకి వెదజల్లుతున్నాడు. ఆ వెన్నెల నెలుగులో ఉద్యానవనమంతా ఎంతో చక్కగా కోభిస్తోంది. గులాబీమాటున నిలబడివున్న మాలిని వొంటికి చల్లని ప్రశ్యాసపవనాలు వొచ్చి తాపతూన్నవి. చిక్కటి వెన్నెల, చల్లనిగాలి, తనివితీరని ప్రకృతిసౌందర్యం ఆమెను మోహ పులకాంకతం చేస్తూన్నవి.

అంతలో ఒక కంతం చల్లగా వీచే ప్రత్యూష పవనంతోపాటు, హృదయపు పాల సముద్రాన్ని పొంగించే అమర్త్య సంగీతం ఆమెచెవుల కింపుగా సోకింది. మోహగంజితయై, పులకాంకితయై చెవులు నిక్కించింది మాలిని. ఊయని రాగాలపై తేలిపోయింది ఆమె మనసు.

అది నిజంగా రాజా కంతధ్వనే. ఎంత అద్భుతంగా పాడుతున్నాడు. గానంలో తనకున్న కళా నైపుణ్యంతో, కళా ప్రపంచాన్ని ముగ్ధపరిచేలా ఎంత చక్కగా ఆలాపన చేస్తున్నాడు!

ఆమె రెండు నిమిషాలు అట్లాగే ఆగి విన్నది. అటువంటి సంగీతం చాలాసార్లు వింది కానీ, ఎన్నడూ కొంత సేపు ఆగి, ఆ సంగీతామృత పానం చేయలేదు. తమకు అదృష్ట వశాత్తు రాజా మేడప్రక్కనే-మేడదొరకడం ; కఠినశిలలైనా కరిగించగల అతని సంగీతం వినే భాగ్యం కలగడం సాధ్యమైనది.

కొంతదూరం నడిచి మలుపు తిరిగింది. అంతకంతకు సంగీతం దగ్గరకాతోంది. హృదయాన్ని సూదంటురాయిలా ఆ నైపుకు ఆకర్షిస్తోంది. కానీ, అతనికి కనిపించకుండా వినాలని ప్రక్కనే వున్న మరో గులాబీమాటున దాక్కొని, నిక్కి నిక్కి చూస్తోంది.

పాట ఆగిపోయింది.

మరో పాట పాడుతాడేమోనని అక్కడే వేచివున్న ఆమెకు 'మాలిని!' అన్నమాటలు అడ్డుతగిలినవి. ఆమె వెనక్కి తిరిగింది. రాజా దీనంగా చూస్తూ తనవేషే వొస్తున్నాడు. అతని చూపుల్లోని అర్థంకాని భావాలు ఆమెను ఉక్కిరిబిక్కిరి చేసినవి.

“ఆనంద్ ఉన్నాడా?”

మాలిని ఏమీ మాట్లాడలేకపోయింది. ఇట్లా జరుగుతుందని ఆమె ఏ మాత్రం ఊహించలేదు. నిజానికి అతను ఆమెకి బాగా పరిచితుడు. అంతేకాదు-ఒకప్పుడు అతను మాలినిని ఆరాధించేవాళ్ళలో ఒకడుకూడాను. రాజా అట్లాగే చూస్తూ “మాటకు బదులు చెప్పవేం మాలిని!” అన్నాడు.

“ఉన్నాడు.” అతని చూపులు ఆమెను సిగ్గుతో ముంచేత్తినవి.

రాజా ఒక చిరునవ్వు విసిరి బయటేరబోయాడు. అప్పుడు తను గడుపుతున్న నిరాశాజీవితం తలచుకొనేసరికి ఆమెకే అసహ్యమేసింది. కాస్త స్వేచ్ఛ అనుభవించాలనే ఆశక్తి కలిగింది ఆమెకి.

“నువ్వు అనుభతంగా పాడతావు రాజా! నీ ముందు ఎంతటి సంగీత ప్రవీణుడైనా తలొగ్గవలసిందే!”

“నాపట్ల నీకు వున్న అభిమానానికి కృతజ్ఞుణ్ణి.”

“రాజా! నాకు పాడడమంటే చాలా సరదా. ఇంత కాలం ఎందుకో వృథాగా పాడుచేశానే కాని, మెలకువతో సంగీత సాధన చేసివుంటే ఇప్పుడి బంటరిపాటులోని బాధను గాపుకొనేదాన్ని!” మాలిని అతనివైపు నిరాశగా చూస్తూ అన్నది.

“బ్రతుకునైన అప్పుడే విసుగుదలైతే ముందెట్లా? ఆనగింజలో అరభాగంకూడా గడవలేదు. అప్పుడే కొమ్మ కొసన వున్నట్లు మాట్లాడుతున్నా వేమిటి?”

“ఏం చెయ్యను, పడుచుదనంలోనే ముసలిభావాలు. అట్లా పికారు పోదాం రమ్మంటే ఏదో అమ్మమ్మ మాటలు ప్రారంభిస్తారు.”

“ఇప్పుడే యిట్లా వుంటే, ఇకముందు పిల్లలు పుడితే?”

“ఏముందీ ; యిల్లొక మరం—వారొక సన్యాసి— నేనొక నాంచారమ్మని, సరేనా?”

“భేష్, చాలా బావుంది.”

“రాజా నీవు పాడుతూంటే తెలియని తన్మయత్వం కలుగుతోంది. నీ సంగీతం నాకూ...” మాలిని యింకా ఏదో చెప్పబోతుండగా రాజా మధ్యలోనే అందుకుని, “ఓ తప్పకుండా నీకు నేర్చుకోవాలనే అభిలాష ఉంటే రేపటి నుంచే ప్రారంభిస్తాను” అన్నాడు. ఆమె మొహంలో ఆనందం వెల్లివిరిసింది. ఆ మర్నాటినుండి మధ్యాహ్నం మూడునుండి నాలుగు గంటలవరకూ పాఠం చెప్పడానికి

నిశ్చయమైపోయింది. ఆమె రాజ్యమే జీవితంలోని ఆనందాన్ని స్మరించుకుంటూ వెళ్ళింది యింట్లోకి.

సంగీత సాధనాపరులైన లయన మాలిని దృష్టి నెప్పుడూ సంగీతం పై ననే లగ్నమై వుంటుంది. భర్త ఆనంద్ ధ్యాసే లేదు.

నెమ్మదిగా రాజా మాలినిల హృదయాలు ఒకే వృత్తాన్ని బంధించబడినై. ఒకరినొకరు చూసుకోవాలనే అభిలాష, పాతంచెప్పాలని అతనికి, నేర్చుకోవాలని ఆమెకూ పట్టుదల ఎక్కువై పోయింది. యింటికి రాగానే ఆనంద్ కు అన్నీ బోధపరిచేది.

డాక్టర్ ఆనంద్ ఎవర్ని గురించి నీచంగా అనుమాన పడే మనిషి కాదు. రెండేళ్ళకు పూర్వం మాలినికి, ఆనంద్ కి సరిచయం కలుగజేసింది రాజాయే! కానీ ఎంచేలో ఆనాడు రాజా మొహం చూడటం ఆమెకు మనస్కరించేది కాదు. నీతి, భయం ఆమె హృదయాన్ని భయవెట్టాయేమో?

ఈనాడు రాజాను గురించి సర్వసం అర్పించాలని మాలిని-మాలిని గురించి ప్రాణం అయినా యివ్వాలని రాజా ఉబలాట పడుతున్నారు. పాతం పూర్తయిన తరువాత కూడా కోజూ మాలిని-రాజాలు గంటలు తరబడి కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. సంగీతం గురించి ముఖ్యంగానూ, మిగిలిన విషయాల్ని గురించి సామాన్యంగానూ చర్చించు కునేవారు, అప్పుడప్పుడు మాలిని 'రాజానంటి కళాభిజ్ఞత మావారి కలవడితో ఎంత బావుండేది' అనుకునేది.

ఐతే, అనుకోకుండా ఆ ఆ హృదయక్షేత్రంలో రాజా అను రాగబీజం నాటాడు. అది మొలకై లత్తై, పెరిగి పెద్దదై నేడు ఒక చిన్న నికంజం అతనికి వారవనిస్తోంది.

రాజా రాకుండానే అతని మేడదగ్గరకు వెళ్ళి ఎదురు చూస్తోందిమాలిని. ఎంతకూ అతడు రాలేదు. బయలుదేరింది ఆమె. రాజా ఎదురు వస్తున్నాడు. కనుమేర దూరంలో చూసింది. ఆనందంతో ఆమె కళ్ళురెప రెప కొట్టుకున్నవి. హృదయం తీవ్రంగా స్పందిస్తోంది.

“హలో మాలిని, షికారా?” అన్నాడు ఆమెదగ్గరగా వచ్చి రాజా.

“ఔను, సాయంకాలం షికారువెళ్ళేందుకు ఎవరికి సరదాగా వుండదు!”

“మరి ఒంటరిగా వెళుతున్నావే?”

“జంట కెవరున్నారు?”

“ఆనంద్ రాలేదూ?”

“లేదు” అన్నది మాలిని, ‘సరే’ అంటూ రాజా ముందుకు వెళ్ళబోయాడు.

“రాజా, నేనూ వస్తా.”

“ఏం?”

“పాఠం మానడం ఎందుకులే!”

అత నింకేమీ మాట్లాడలేదు. ఇద్దరూ కలిసి రాజా యింటికి వెళ్ళారు. మాలిని పాఠం చెప్పించుకొని అక్కడే

చీకటి పడేవరకూ కబుర్లు వేసుకు కూచున్నది. భర్తమూ పీ
మరిచిపోయింది. రాజా సమక్షంలో యిప్పుడు అమృతం
తాగినట్లు, కళ్ళలో అతని ఆనందాన్ని తాగెయ్యడమే
నుంలిని పని. అతడు కొంతైతనంగా దుడుసుమాట అనే
దాకా ఆ దాహం ఆమెకు తీరదు.

కాలం రాజాలో దాచుకొన్న వ్యామోహాన్ని
సెంపొందించింది.

“మాలిసి!”

ఒక నిట్టూర్పు—

“ఏం రాజా?”

మరో రెండు నిట్టూర్పులు. గదిలో అతనవరకూ
వెలుగుతున్న లైటు అరపోయింది. రాజా నెమ్మదిగా
మాలిని సరసకు చేర, తన రెండు చేతులూ ఆమె వీపు
వెనక చేర్చి దగ్గరకు లాక్కంటున్నాడు. ఆమె నిర్వికారంగా
వుంది. శూన్యంలోకి చూస్తోంది. ఆమెను గట్టిగా హృదయా
నికి అదుముకున్నాడు.

“తప్పు రాజా!” ఎందుకో మధ్యమధ్య నిట్టూర్పులు,
కన్నీళ్ళు అత నామె మాటల్ని లెక్కచేయలేదు. చనువు
తీసుకుని వారవ చేయబోయాడు.

“నీకీ బుద్ధి ఎందుకొచ్చింది రాజా? వాదులు”

అతను వొదలలేదు. క్రమేణా తన పెదవుల్ని ఆమె
పెదవులకు అంటించాడు.

“రాజా! ... అబ్బ...వొదలమంటే నీక్కా-దూ? అబలను ఏమిటీ బలవంతం. వాదులు రాజా!” మాలిని బిగ్గరగా ఒకసారి కేక పెట్టి మొహం పక్కకు తిప్పేసుకున్నది. ఆమె మనస్సంతా న్యధాభిన్నం ఐపోయింది. కాని రాజాను ‘గట్టిగా’ కాదనలేకపోయింది.

మాలిని మనసులో ఏ భావం ఎల్లావున్నా అతనికి లొంగిపోయింది. కానీ, ఆ మరుక్షణమే ఆమె దీనస్థితి అతన్ని వెనక్కి నెట్టింది.

“రాజా నీ కర్తవ్యాన్ని మర్చిపోయావ్” అని గర్జించింది అంతరాత్మ.

“ఆఁ” అని ఉలిక్కిపడి వింతగా చూశాడు. “రాజా నీ ధర్మాన్ని కర్తవ్యాన్ని నీవు మరచిపోయావు. ఆనంద్ నీకు ప్రాణమిత్రుడు. ఆమెకి పతిదేవుడు. తల నెంట్టుకపాసి కూడా అతనిపట్ల నీకున్న విద్యుత్తధర్మాన్ని విస్మరించరాదు. ఏమిటి నీ ఆదర్శం? ఆమెను వింతగా తయారుచేసి పవిత్ర తత్వో ఆమెలోని ఆనందాన్ని నీవు పొందటం; అంతేగాని ఆమెను పొందాలని మాత్రం కాదుగా? ఇదేనా నీ నీతి, నీ ధర్మం? నీ విధి? పర సొత్తును ప్రేమగా చూడడమా? నీవు ప్రేమిస్తున్నావా? కామిస్తున్నావా? చెప్పు?”

కామం ఇంద్రియాలి ఉద్రేకపరుస్తుంది. ప్రేమ ఆత్మకు శాంతినిస్తుంది. కామం కత్తులతో ఆటలాడించి జీవితాన్ని సలిపి నాశనంచేస్తుంది. ప్రేమ త్యాగియై ఎదుటివారి

శ్రేయస్సుకొరకు అవసరమైతే తనే నాశనం అవుతుంది. ఇతరుల జీవితాలకి హాని కలిగించదు. నీవు స్థిరహృదయంతో మాలినికి దూరంగావుంటే ఆమె తన జీవితంలో వెన్నెలను చూడగలిగి వుండేదిగా!”

‘ఊఁ’ అవునంది నుత్తైక్కిన అతని మనసు.

“మాలిసే! జరిగింది రాత్రి కలలోగాంచిన ఘట్టం అనుకో!” అన్నాడు.

ఆమెకు చీకటి కమ్మినట్లయింది. అంతా శూన్యం. ఏమీ తెలీని స్థితి. అయోమయం. కళ్ళు మూసుకుపోతున్నై. చెదిరిన దుస్తుల్ని సనరించుకొని గదినుండి బయటపడింది.

రాత్రి పదింటికి ఆనంద్ వచ్చాడు. ఇల్లంతా చీకటిగా వుంది. ‘మాలిసే’ అని పిలిచాడు. జవాబు రాలేదు. అంతలో ‘లిఫ్ట్’ తోక ఆడించుకొంటూ, అతని కాలు నాకి వంటింట్లోకి తీసుకొచ్చింది. తీరా చూస్తే మాలిని ఆ చీకట్లో గోడ నానుకుని కూర్చున్నది. ఆనంద్ లైటు వేశాడు. ఆమెలో చలనం లేదు. అది చూసిన అతని హృదయం తరుక్కుపోయింది. మాలిని చెయ్యి పట్టుకొని బలనంతాన హాల్లోకి బుజ్జగిస్తూ తీసుకు వెళ్ళాడు.

“మాలిసే! ఎందుకీ కన్నీళ్ళు? ఏం జరిగింది,” చెప్పమని ఎన్నో విధాల బ్రతిమిలాడాడు.

“మో-సం - వ్రో-హం...అపవిత్రం”యీ మాటలు పదాలు తప్ప ఆమె నోటినుండి మరోమాట రావడం లేదు.

“మోసం-ద్రోహం-అపవిత్ర మంటావు. వాటికని శాధపడే నీ వెళ్లా అపవిత్రహాతావు? నెమ్మదిగా నిద్రపో. నాకు నీవు-నీకు నేను. మన యిరువురిలో ఎవరు లేకున్నా ప్రపంచం లేదు ఉభయులకీ” అని ఆనంద్ ఆమె ప్రక్కనే కూచుని అట్లాగే నిద్రపోయాడు.

దూరంగా చర్చిలో రెండుగంటలుకొట్టారు. కొన్ని గంటలకు ముందు జరిగిన ఒక్కొక్కఘట్టం ఒక్కో శాకు పోటులా శాధిస్తోంది ఆమెకు. తను నీచురాలు. తనను ఆరాధ్యదేవతలా కొలిచే పతికిద్రోహం చేసిన పాపాత్మురాలు. తనకీలోకంలో స్థానం లేదు. యీభూమిమీద తనకు బ్రతికే అధికారంలేదు. తనశరీరాన్ని ముక్కలుకింద కోసినా పాపంలేదను కొన్నది.

గోడమీద వీరో సీడలు ‘నీవుదోషివి. ప్రతిఫలం అనుభవించ’ మన్నవి. భయంతో ఆమె కళ్ళు మూసుకొన్నది. ఆ కళ్ళనలా శాశ్వతంగా మాయాలని వాంఛించింది.

వీధిలో గాలి వికృతంగా పైకిఎగిసింది. గాలికి వీధి తలుపులు ‘టఫీ’మని మోసుకొన్నై. దొడ్లో ఆవు ‘అంశా’ అని అరిచింది. ‘మాలినీ’ అంటూ భయంకరంగా ఒక్కసారి ఊరుము వ్రరమినట్లు అరుస్తూ లేచాడు ఆనంద్. కల్లుపీడిన మనసు ఆ రెండు జీవులసూ వేరు చేసింది. సీటి బుడగ విచ్చిపోయింది.

వ ల పు తె మ్మె ర

పగలల్లా లోకవిహారం చేసిన సూర్యభగవానుడు అలసి పశ్చిమానికి కృంగి పోతున్నాడు. ఆకాశం ఎర్రరంగు పూసుకుని ఎంతో అందంగా ఉంది. సముద్రపువొడ్డైన ఇసుకలో మోకాళ్లకు చేతులు కట్టుకు కూచుని ఏమిటో ఆలోచిస్తున్నాడు రాజారావు. గాలికి-కెరటాలు వొడ్డుకు చేరి మెల్లగా అతనిపాదాలను తాకుతూన్నవి. ఆ గాలి శైతలకు మగ్ధ్య మధ్య తట్టుకోలేక ఇసుక రేణువులు సుడులుతిరుగుతూ నివ్వనపైకిలేచి సముద్రంలో కలిసి పోతున్నాయి.

“రాజూ!”

ఎవరిదో పిలుపు వినిపించి చలంక్కున తలప్రక్కకి తిప్పాడు రాజారావు. ఎదురుగా కనిపించిన యువతిని చూడగానే అతని కన్నులు వెలుగును వెదజల్లినై.

ఆమెహఠాత్తుగా, కనిపించి అతన్ని ఆశ్చర్య చకితుణ్ణి చేసింది. అంతేగాదు; ఆనందాబ్ధిలో లాడించింది. ఆ ఆశ్చర్యానికి అంతులేదు; ఆ ఆనందానికి అవధులేవు!

హాసంతోలాస్యం చేస్తూన్న అతని పెదవులు అస్పష్టంగా కదులాడినై. ఆమె పరిస్థితి కూడా అదేవిధంగా వున్నది.

“కూచో, ఇందిరా!” అన్నాడు రాజారావు ఆ మెరువోటుచూపిస్తూ.

ఇందిర కూచూంటూ “మనం సరిగి ఇన్నాళ్ళకు యిక్కడ కలుసుకోవటం నాకు చాలా సంతోషంగా ఉంది. ఈశుభసమయం ఇంత త్వరగా వస్తుందనుకోలేదు!” అన్నది.

రాజారావు నవ్వాడు. ఆ నవ్వులో జీవకళ లేదుగాని. ఏదో సత్యం వున్నట్టు లీలగా తోచింది ఇందిరకి.

“ఇక్కడి కెస్పర్ డౌచ్మాన్, ఇందూ?” అన్నాడు.

“ఆయన కిక్కడేగా ఉద్యోగం. ఓహో...నీకు చెప్పలేదుకదా? ఎలక్ట్రికల్ ఇంజనీరు. రెండేళ్ళనుంచి ఇక్కడే వుంటున్నాము....ఆయన్ని పరిచయం చేస్తాను. ఇంటికిపోయి మంచి చెడ్డలు మాట్లాడుకుందాం. కారు అక్కడ పార్కు చేసి వచ్చాను. పద, పోదాం?” అంది ఇందిర లేస్తూ.

రాజారావు ఆమెని వెంటడించాడు. ఇందిర పార్కింగ్ స్టేండ్ లో వున్న తన ఫియట్ కారులో, డ్రైవింగ్ సీట్లో కూచుని సారు చేసింది. రాజారావు వెనుక సీట్లో కూచున్నాడు.

కారు బీచి వొష్టున వెళ్తోంది. క్వీన్ మేరీస్ కాలేజి, రేడియోస్టేషన్, శాంథోమ్ చర్చి, లజ్ కార్నర్లు దాటి తేనాంపేట మీదుగా పోయి త్యాగ రాయనగర్ నార్దుబోగ్ రోడ్డులోని ఓయింటి ముందు ఆపి, హారన్ రెండుసార్లు మ్రోగించింది ఇందిర. వెంటనే తోటమాలివొచ్చి గేటుతీశాడు. కారులోపలికి వెళ్ళి పోర్ట్ కోలో ఆగింది.

“పదరాజూ, లోపలికి!” అంది ఇందిర కావదిగుతూ.
రాజుకూడా దిగి, ఆమెను అనుసరించాడు. ఇందిర అతన్ని
డ్రాయింగ్ రూమ్ లో కూచోబెట్టి-

“ఉండు, ఇప్పుడే వస్తాను” అంటూ లోపలికి వెళ్లింది.

అక్కడున్న ఓ సోఫాలో కూచుని ఆగదంతా పరిశీ
లించాడు రాజు. విశాలమైనగది. గోడలకు నాలుగువైపులా
అలంకరించబడ్డ అందమైన ఫోటోలు. దేశస్వాతంత్ర్యోద్యోగ
తనయావచ్చక్తిని వినియోగించి, బ్రిటిష్ వారితో పోరాడి,
తీరా అది సిద్ధించాక భారతదేశ పునోగమనాన్ని పరికించ
కుండానే పరలోకాని కేగిన అమరమూర్తి, భారత పిత
భాపూజీ వర్ణచిత్రం వాటిమధ్యలో వెళ్ళాడుతోంది.
మొసాయిక్ ఫ్లోరింగ్ మీద అందంగా - మెత్తగావున్న
తివానీ పరచపడివుంది. సోఫాలు, ఓమూలగా ఫిలిప్స్
గేడియో, దానిప్రక్కనే ఎత్తైన పీటమీద బుద్ధ భగవానుని
విగ్రహం. ప్రశాంతమైన ఆభరణంను వదనం-లోకానికి
నీగో సందేశం అందజేసేట్టుగా వుంది.

సద్వర్తన, జాలి, కరుణ ఆయననుంచే ఉదయించా
యోమో అనుకున్నాడు రాజురావు.

ఇంతలో పొగలుకక్కుతున్న కాఫీతోవచ్చింది ఇందిర.
ప్రేలోంచి ఓకప్పు అతనికిచ్చి, రెండోది తను తీసుకుంది.

“రాజూ!”

“ఊ!”

“నువ్వు చాలామారి పోయావ్?” అంది ఇందిర.

కాలం మారుతూంది. దానిపాటు మనుషులు కూడా మారకతప్పదుగా!” కాఫీ సిప్ చేస్తూ అన్నాడు రాజు.

“నే చెప్పేది అదికాదు రాజూ! ... చదువుకునే కోజుల్లో ఎంతఅల్లరి చేసేవాడివి?... ఆచలాకీ, చిలిపితనం నీలో ఎంత వెదికినా ఇప్పుడు కనిపించవే?”

“ఆమాటకొస్తే నువ్వుమాత్రం! ... నీమెళ్ళోతాళి నుదుటున నయ్యాసైనా అంతబొట్టు... ఇవన్నీ చూస్తూనే నీముగదు చాలా చిన్నపిల్లరాడినేమో అనిపిస్తోంది.” అంటూ రాజారావు కాళీవిని కాఫీకప్పుని టీపాయ్ మీదున్న ప్రేలో పెట్టాడు. ఇందిర నవ్వింది.

“ఆఁ, ఇంతకీ నువ్వు ఏంజేస్తున్నట్టు?” అన్నది.

“‘జనరంజని’ వారపత్రికలో సబ్ ఎడిటర్ గా జాయి నయ్యాను. ‘కథలసెక్షన్’ మాత్రమే చూస్తాను ... చేరి అంతా ఆరుమాసాలయింది. నూట ఎన్నభై ఇస్తారు:”

“సెళ్ళి చేసుకున్నావా?”

“ఆమాట నువ్వే అడుగుతున్నావా ఇందూ!” అన్నాడు బాధగా రాజారావు.

“క్షమించురాజూ, అనుకోకుండా నీమనసు బాధ పెట్టాను.”... అన్నది.

ఆ తరువాత టాపిక్ మాగ్ని, ఇందిర తనగురించి, తనభర్తగురించి ఎన్నో సంగతులు చెప్పింది. ఆయనకి కార్ప శేషన్ వాళ్లు నాలుగొందలు జీతం యిస్తున్నారట; చాలా మంచివాట్ల! పిల్లా, జిల్లా లేర్! ఆమె జీవితం ఎంతో హాయిగా సుఖంగా సాగిపోతున్నదిట!

ఇందిర లేచి ఇల్లంతా చూపించింది రాజారావుకి... ఏదుగదులు ఒక హాలుఉన్న డాబాయిల్లు అది. ఎంతో సింపుల్ గా, అందంగాఉంది. ఇంటి వెనక దొడ్లో పైపు; ముందు భాగాన లాన్ వున్నాయి.

కొంత సేపటికి ఇందిర భర్త మోహన్ రావు కార్ప శేషన్ వాళ్ళ కారులోదిగాడు. భర్తకి కాఫీయిచ్చి రాజారావుని పరిచయం చేసింది అతని ఉద్యోగవివరాలవీ చెప్పింది.

మోహన్ రావు నిగర్వి, నిరాండంబరుడూను. ప్రతి వాళ్ళతోనూ చాలా సోషల్ గా మూన్ అవుతాడు. ఇందిర అంటే అతనికి పంచప్రాణాలు. ఆమె ఎంత చెబితే అంత!

“నిజంగా యివాళి మిమ్మల్ని కలుసుకోగలగటం అదృష్టమనే అనుకోవాలి. మీగురించి ఇందిర అప్పుడప్పుడూ చెబుతూ వుంటుంది.” అన్నాడు మోహన్ రావు—రాజారావుతో.

“నాలో ఏమంత విశేషం వుందనీ?”

“విశేషం కాదక్కడ ముఖ్యం, స్నేహం! ఆస్నేహం పాశం ఒక్కరిపట్ల ఎంతో బలంగా పని చేస్తుంది. ఆ, మీరిప్పుడక్కడ ఉంటున్నారా?” మోహన్ రావు అడిగాడు.

“మైలాపూర్ లో”

“వ్లాట్? ... మా ఇందుకి స్నేహితులై ఉండి, ఎక్కడో మైలాపూర్ లో ఒంటరిగా ఉంటున్నారా? ఇహనుంచి అదేం వీల్లేదు, మాయింటికొచ్చేయ్యండి. ఇక్కడే ఉందురుగాని” అన్నాడు.

అతని హృదయ సౌజన్యానికి, సౌహార్ద్రతకీ మనసు లోనే కృతజ్ఞతలు తెల్పుకొన్నాడు రాజారావు. ఇందిర పట్ల మోహన్ రావుకి ఎట్లాంటి సదభిప్రాయమూ, గౌరవమూ ఉన్నవో అర్థమైంది అతనికి.

“థాంక్స్. ... కాని, ఇక్కడ వుండలేను; ఊమిం చండి!” అన్నాడు.

ఇందిర దీనంగా రాజారావు మొహంలోకి చూస్తూ

“నిమంచి చెడ్డల్ని చూసే అవకాశమైనా నాకు యివ్వవా రాజూ?” అన్నది.

ఆ సమయం అతనివొంటికి ములుకులై సోకినయ్యింది. ఇందిర మాటను శ్రోసి వెయ్యలేకపోయాడు. మోహన్ రావు కల్పించుకుని “ఈపూటకి ఇక్కడే భోజనం. సొద్దుటేకారు పంపిస్తాను. సామాన్లు తీసుకు వొచ్చేయ్యండి” అన్నాడు.

రాత్రిఎనిమిది గంటలకు పైగాఅయింది. గదికొచ్చి మంచంమీద పడుకున్నాడన్న మాటేగాని, ఇదిరతానాకు ఆలోచనలు రాజారావు మస్తిష్కంలో మెదులుతున్నాయి. కిటికీనుండి వచ్చిన చల్లని గాలితెర అతన్ని కుదిపి మూడు వసంతాల నెనక్కు నెట్టింది.

రాజారావు ఆర్జునాశ్రమంలో బి. ఎ. ఫైనలియన్ చదువుతున్న గోజులవి. తల్లిదండ్రులు చిన్నప్పుడే గతించారు. మేనమేమ విశ్వేశ్వరయ్యపెంచి పెద్దజేసి చదువు చెప్పిస్తున్నాడు. ఆయనేం భాగ్యవంతుడుకాడు; మామూలు సామాన్య కుటుంబీకుడు. కుచేల సంతాసంలా విశ్వేశ్వరయ్యకి ఆరుగురు పిల్లలు. అందులో నలుగురు ఆడవాళ్లు; ఇద్దరు మొగపిల్లలగాను. పిల్లలంతా బాగా పిన్నవయస్కులు. వాళ్ళతో బాటే రాజారావునుకూడా తన వాడిగానే భావించి పోషిస్తున్నాడు. ఎంతైనా చెల్లెలికొడుకు; ఏ జేస్తాడుమరి?...పోషించక!

రాజారావు ఆయన అభిప్రాయాలకు అనుగుణంగా నడుచుకునేవాడు. ఏదైనా కానలసివస్తే-అదీ ఎంతోఅననర మైతేనేగాని విశ్వేశ్వరయ్యగార్ని అడిగేవాడుకాదు. అతని చెలివి జేటూరు, నెమ్మదీచూసిలోలోపలే మురిసేవాడుఆయన.

రాజారావు ఓసారి కాలేజీ డిబేట్ లో పాల్గొన్నాడు. 'మహిళలు--అభ్యుదయమూ' అన్నసమస్యపై ఆనాడు ఉప

న్యాసమిచ్చి ప్రథమబహుమతి గెల్చుకున్నాడు. అప్పుడే అతనికి తొలిసారిగా ఇందిరతో పరిచయమైంది. వారిరువురూ సహాధ్యాయులైనా ఇంతకుముందెన్నడూ ఒకరితో మరొకరు మాట్లాడుకుని ఎరుగరు.

“ఇవాళ మీ ఉపన్యాసం ఎంతో బావుంది. నేనే కాదు, నా ఫ్రెండ్స్ కూడా ఎంతో మెచ్చుకున్నారు. మీ ఆశయాలు, అభిప్రాయాలు అంత ఉన్నతంగా ఉంటనని నేనేనాడూ అనుకోలేదు!” రాజారావుని ఏకాంతంగా కలుసుకుని అన్నది. ఇందిర.

రాజారావు ఓక్షణం ఆమె నైపుణాని- “నాన్నా మీకు గల సదభిప్రాయానికి థాంక్స్!” అన్నాడు.

ఇందిర పెద్ద అందగత్తై గాక పోయినా ఇతరులను ఆకర్షించే గుణం ఆమెలోవుంది. ఎప్పుడూ చలాకీగా నవ్వుతూ అందర్నీ నవ్విస్తూ ఉంటుంది.

“ఆ, రేపు ఆదివారం మీకు ఖాళీయేగా! సాయం కాలం నాలుగంటలకి మాయింటికో సారి రండి” అంది వెళ్ళేందుకు ఉద్యుక్తురాలవుతూ.

“అట్లాగే, తప్పకుండా!” అన్నాడు — ఆమెకు వీడ్కోలు చెబుతూ.

ఆ మర్నాడు సాయంకాలం నాలుగు గంటలకి టిప్, టాప్ గా డ్రెస్ చేసుకుని ఆల్ కత్ తోటలోని లాయరు కామేశ్వరరావుగా రింటికి బయలుదేరాడు.

కామేశ్వరావు ఇందిర తండ్రి, మనిషి లావుగా, బొద్దుగా, పొట్టిగా ఉంటాడు. బుర్ర చిన్నదైనా మెదడు మహాగట్టిది. రాజారావు గుమ్మంలోకి అడుగు పెట్టగానే ఆయనే ఎదురువచ్చాడు.

“ఎవరు కావాలి?” మృదువుగా అడిగాడు.

“ఇందిర కోసం!” అన్నాడు నెమ్మదిగా.

ఆయన పిలిచాడు. మరుక్షణంలో ఇందిర యివతలికి వచ్చింది. అతన్ని తండ్రికి పరిచయం చేస్తూ—

“ఈయనే నాన్నా నేను రాత్రి చెప్పలా! ‘మహిళలూ అభ్యుదయమూ’ అన్న శీర్షికపై చక్కగా ఉపన్యాసమిచ్చారని.”

“ఓహో అట్లాగా సంతోషం! నీపే శీమిటామ్?”

“రాజారావు!”

“అమ్మామ్! మీయిద్దరూ మాట్లాడుతూ కూచోండి నాకు కాస్త బజారు పనుంది; అట్లా వెళ్ళొస్తాను” అంటూ కామేశ్వరావుగారు కారులో వెళ్ళిపోయారు. ఆ తర్వాత ఇందిర లోపలికి వెళ్ళి ‘టీ’ తీసుకొచ్చి యిచ్చింది.

“థాంక్స్... ఇప్పుడే తీసుకొచ్చాను!”

“మొహమాట పడకండి. అసలు మిమ్మల్ని పిలిచింది ‘టీ’ కోసమే” అంది.

“ఓహో” అంటూ ఆ మెకత్తల్లోకి చిలిపిగా చూసి నవ్వాడు రాజారావు.

ఇందిర వాళ్ళంతా ఎవరో గిలిగింతలు పెట్టినట్లయింది. సిగ్గుతో తలవంచుకుంది.

“మరి నే వెళ్లేదా!” అంటూ లేచాడు కుర్చీలోంచి.

“అప్పుడేనా?” అన్నదామె.

“పిలిస్తే-మనోసారి ఎప్పుడైనా వస్తాను!”

రాజారావుతో ఏదో మాట్లాడాలనీ, ఎన్నో విషయాలు చెప్పాలనీ మొదట్లో అనుకున్నది ఇందిర. కానీ తీరా అతను, ‘వెళతా’న నేనరికి-అవన్నీ నెదవిదాటి పైకిరా లేకపోయినాయి.

నిజానికి-అతనికి అక్కణ్ణించి వెళ్ళాలనిలేదు; ఉండేదుకు-ఆమెకీ తనకీ మధ్య పెద్దస్నేహమూలేదు, తగినకాణమూలేదు. గంటల తరబడి ఆమెముందు కూచుని తన విలువ తగ్గించుకోలేడు! అందుకే వెళ్ళకతప్పిందికాను.

అప్పుట్నుంచి స్రతిదినమూ వాళ్ళిద్దరూ కాలేజీలోనే కాకుండా వీధిలోకూడా కలుసుకునేవాళ్లు. ఆ పరిచయం స్నేహంగా దినదినాభివృద్ధి నొందుతూ ప్రేమగా మారింది. ఈ విషయం కాలేజీలోని అన్ని క్లాసులవాళ్ళకీ తెలిసిపోయింది. వాళ్ళపేర్లు సువర్ణాక్షరాలతో కాకపోయినా సుద్దముక్కలతో కాలేజీగోడలనిండా ముద్రితమైనాయి - రంగురంగుల డిజైన్లలో.

ఓనాటి సాయంకాలం రాజారావు, ఇందిర క్లాస్ ఇంటికి వెళుతూ “కాలేజీలో ఎక్కడచూసినా, విన్నామన ప్లేగ్ ప్రాగిపోతున్నాయి. ఈవిషయం గురించి నీవేమీ భయపడటంలేదా?” అన్నాడు.

“ఎందుకూ, భయం? ఎట్లాగూ మనం వివాహం చేసుకోబోతున్నాంగా! ఈ పబ్లిసిటీ ఓవిధంగా మంచిదే. వాళ్ళకు ప్రత్యేకంగా ఆహ్వానాలు పంపనక్కర లేదు. కొంత మేలే, రక్షించారు!” అన్నది తొణుకూ, బెయ్యంకూలేకుండా- నీవిగా.

ధైర్యోత్సాహాలకి మారుపేరు ‘ఇందిర’ అనుకున్నాడు రాజారావు ఆ ఊణాన.

అన్నీ మనం అనుకున్నట్టుగా జరుగవు. ఒక్కోసారి అవి విరుద్ధఫలితాల నిస్తాయి. ఇందిర విషయంలో అక్షరాలా అట్లాగే జరిగింది,

ఆరాత్రి భోజనానైనాక కూతుర్ని తన గదిలోకి పిలిచారు కామేశ్వరావుగారు. ఆమెమోద్ది తండ్రి కెదురుగా వున్న మనోకర్చ్యలో కూచున్నది.

“అమ్మాయి! రాజారావు, నీవు చాలా అన్యోన్యంగానూ, అదేదో ప్రేమగానూ ఉంటున్నా రుట ... నిజమేనా?” అన్నారు.

ఇందిర చూళ్లాడలేదు. మౌనంగా తలవంచుకున్నది. “చెప్పమ్మా! సిగ్గెందుకూ?”

“నిజమే నాన్నా! మీ అనుమతి తీసుకొని పెళ్ళి కూడా చేసుకొందామనుకొంటున్నా” అంది.

“అదే నిజమైతే ఈ పెళ్ళి జరుగదు ... అసంభవం కూడాను!”

“నాన్నా!” బాధగా బరువుగా అంది ఇందిర. ఆశ
లన్నీ అగాధంలోకి కులిపోతున్నట్లనిపించింది.

“అవునమ్మా! నా కుటుంబాన్ని ఆస్తిపాస్తులు, హోదా,
గౌరవం లేనివాడికి కట్టబెట్టి ఆ తర్వాత ఏర్పడే కంటకాలను
చూస్తూ కూర్చోలేను. మంచి ఉద్యోగం, డిబ్బె
ఉన్నవాడికే కోరినంత కట్నం ప్రయత్నించి నిన్ను మను
విస్తాను... లాయరు కామేశ్వరావు మాటకి కోర్టులోనే
కాదు; ఎక్కడా తిరుగు లేదని నీకూ తెలుసుగా!” అంటూ
రివాల్వింగు కర్చీలో ఓసారి గిరున తిరిగి ఆ గదిలోంచి బయ
టికి వెళ్ళిపోయా రాయన.

ఇందిరలో దుఃఖం వెల్లుబులుతున్నది. అరికట్టాను నే
శక్తి ఆమెలో నన్నగిల్లి, వెక్కి వెక్కి ఏడ్వసాగింది. స్తన
తిరుగుతున్న సీలింగ్ ఫాన్ వలెనే, ఆమె బుర్రలో ఆలోచ
నలు తిరుగాడుతూ మనసును కలచివేస్తున్నాయి. రాజా
రావు గురించి ఆమె ఎన్నో కమ్మనికలలు కన్నది. ఆ కల
లన్నీ ఇప్పుడు తండ్రిమాటలతో కల్లలయ్యేసరికి ఈ ప్రశ్న
ను భరించగలనా? అనుకున్నది. ఏమైనా ఆరాత్రి ఇంది
రకు నిద్రపట్టలేదు.

రెండురోజులపాటు కాలేడికి పోలేదు; మూడోనాటికి
ఉదయం రాజారావును బజారులో కలుసుకొని, కార్లో ఎక్కింది
కుంది. జనసంచారంతక్కువగా ఉండే శానిటరీయం ప్రాంతా

నికి తీసుకువెళ్ళి ఓ-వోట ఆపిందికారుని. రాజారావుగండె
లపై తలదాచుకొని బావురుమని ఏడ్చింది ఇందిర. ఆమెవీపు
నిమురుతూ “ఏడవకు, ఇందూ? నీబాధ నాకుపోలును...
మూడుకోజులక్రితం మీరాన్నవొచ్చి పరిస్థితి వినరించారు.
మనయిద్దరికీ మధ్య ‘అంతస్తు’అనే ఊక్కుతెర అడ్డుగావుండ.
మనకలయికను సమాజం హర్షించదు!” అన్నాడురాజా
రావు.

“నువ్వుకూడా అదేమాట అంటున్నావా రాజూ!”
అందిఇందిర ఎక్కుతూ.

“పిచ్చిపిల్లా, ... గాకుమాత్రం బాధగా లేదను
కున్నావా?—కన్నవాళ్ళకు కష్టంకలిగించకూడదు. మధ్యలో
ఏర్పడ్డ మనప్రేమకోసం, చిన్నప్పట్నుంచి కనిపించిన పెద్ద
వాళ్ళప్రేమని శ్రమించివేయటం మంచివా? ఆలోచించు!”
నీకొకరు చెప్పవలసిన సతేముగి?” ఇందరకన్నీళ్ళను ముని
వ్రేళ్ళతో తుడుస్తూఅన్నాడు.

“అందుకోసం మన జీవితాలను బలితీసుకోవటం
అన్యాయం కాదా?”

“చూడు, ఇందూన్యాయమూ, అన్యాయమూతర్వాత
విషయాలు. ముందు పెద్దవాళ్ళమాటను మన్నించటమే
మన విద్యుత్తథర్మం”

“కెది తవన సమస్య రాజూ!”

“అందుకే మీనాన్న అభిషేచాన్ని అంగీకరించాను. సీవుఎవర్ని కట్టుకున్నా, ఎక్కడున్నా సీ సుఖసంతోషాలే నాకు కావలసిందీ, నేను కోరేదీకూడా.”

ఈమాటలు విని ఆమె మరోసారి భోరున ఏడ్చేసింది. ఆమె వెచ్చని కన్నీరు, అతనిగుండెల్ని తడిపివేస్తూంటే తన హృదయాన్నెవరో పట్టిపిండుతున్నట్లుగా వుంది రాజారావుకి ‘తనుచస్తే ఎంత బావుండేది! ఈ పరిస్థితి చూసేందుకేనా తనింకా డీవించిఉన్నది? అనుకున్నాడు. కన్నీరు బయటికి రాకుండా రెప్పలను రెండుమూడుసార్లు తాటించి, గొంతు నిండుగావున్న విషాదాన్ని దిగమింగుకొంటూ—

“ఇందూ, నువ్వుత బేలవ నుకోలేదు: ... ఏమిస్తూ కూచుంటే చివరికిమిగిలేది ఆవేదనమాత్రమే!...బ్రతుకును ఆనందమయం చేసుకోవాలిగాని, దుఃఖభాజనం చేసుకో గూడదు!...మీనాన్న చూసినవరుణ్ణి చేసుకుని, అతన్ని సుఖ పెట్టి నువ్వుసంతోషపడు!...అప్పుడప్పుడు నిన్ను చూసేందుకు వొస్తూవుంటానుగా—ఏదీ, ఇటుచూడు, నవ్వాలి మరి!”

“అన్నాడు.

ఆమె నా విధంగా మెప్పించి, బిప్పించి, నవ్వించివొచ్చే శాడు. ఆ నాటినుంచి ఇందిరకు రాజారావుగాని, రాజారావుకి ఇందిరగాని మళ్ళీపనాడూ, ఎక్కడాతారస పడలేదు. ఆగాథ తాలూకు వ్యధ ఇందిర కాలక్రమేణా మర్చిపోగలిగినా అతను మాత్రం మరున ప్రేకపోయాడు.

స్మృతి చెడిపోయింది. రాజారావు కన్నులు చెమ్మగిల్లాయి. అలా చనలభారంతో ఆరాతి అతనికి సరిగానిద్రపట్టలేదు. ఉదయం తేచేసరికి ఏడుగంటలకు పైగా అయింది. తలుపుతీసుకువచ్చేప్పటికి గుమ్మంలో మోహనరావు కారు స్తబ్ధంగా ఉంది. ద్వైవరు కారునక్కనే నిలబడి బీడీదమ్ములా గుళున్నాడు.

రాజారావుని చూడగానే నమస్కారంచేసి “నాకో, అయ్యగారు మిమ్మల్ని సామాన్లుతో సహా తీసుకురమ్మన్నారు” అన్నాడు.

రాజారావు నవ్వాడు. కాలకృత్యాలు పూర్తిచేసుకుని సామాన్లు నేక చేసి కార్లోకి ఎక్కించాడు. గుమ్మంలో ఆగగానే ఇందిరా, మోహన్ రావు చిరునవ్వుతో ఆహ్వానించారు.

అంతవరకు వాళ్ళు ‘గెస్ట్ హౌస్’గా వాడుతున్న గదిని శుభ్రంచేయించి రాజారావు స్వంతంచేశారు. మోహన్ రావు, పరామర్శలవీ అయ్యాక హాల్లోని సోఫాలో కూచుని ‘ఇండియన్ ఎక్స్ ప్రెస్’ చదవటంలో నిమగ్నుడయ్యాడు.

రాజారావు పుస్తకాలు అల్మెరెరాలో సర్దుకుంటూండగా ఇందిర కాఫీ కలుపుకొచ్చి “తీసుకో రాజూ!” అంది.

“వొద్దు ఇందిరా, తోవలో స్టేట్స్ హోటల్లో ద్వైవరూ, నేనూ ఇక్కడే తీసుకున్నాం.”

“ఫర్వాలేదు, కాఫీయేగా, ఎన్నిసార్లైనా తాగొచ్చు. అందులోనూ నువ్వు రచయితవి. హాప్ కాఫీ తాగితే స్వీట్ మూడ్స్ వస్తాయి” అంటూ నవ్వి, కప్పు అతనిచేతి కిందించింది.

రాజారావుకిహా తప్పిందికాదు. కాఫీ తాగుతూ “ఇంకెరా, నీలోని ఏ అద్భుతశక్తి నన్ను లొంగదీసుకుంది. నీ నూటను ఎదిరించేశక్తి నాలో గన్నగిల్లుతున్నది. ఎందుకో నాకు బోధపడటంలేదు. పైగా నీనంటే తగని భయమూ, నారవమూకూడా ఏర్పడుతున్నవి” అన్నాడు - తలవొంటు కని.

ఆమె వేదాంతినిలా నవ్వింది.

రోజులు గడుస్తున్నాయి. రాజారావు ఆఫీసుకు వెళ్ళి వొస్తున్నాడన్న మాటేగాని, అతనిలో ఏవిధమైన ఉత్సాహమూ ఉండటంలేదు. అర్థంకాని ఏదో ఆవేదన అతన్ని ఆవరించుకుంటున్నది.

ఐతే, ఇందిర అతని పరిస్థితిని గ్రహించకపోలేదు. ఆ విషయం జ్ఞప్తికొచ్చినప్పుడల్లా ఆమె ఎంతో బాధపడేది. అతని జీవితనాటకంలో తన పాత్రకు ఎంత ప్రాధాన్యత ఉన్నదో-ఆ పాత్ర ప్రభావం అతన్ని ఎట్లా పెనవేసుకున్నదో తెలుసుకుని తలచుకుని కుమిలిపోయేది.

ఆమెబాధ ప్రపంచానికి ఎట్లా అర్థమవుతుంది? ఆమె మనోవ్యధ ఎవరికి తెలుస్తుంది?

ఓరోజు రాత్రి...

పది గంటలకు పైగా ఆయింది. రాజు టేబుల్ ముందున్న కుర్చీలో కూచుని ఏదో ఆర్థికల్ ప్రాసుకుంటున్నాడు. టేబుల్ పైకి కాకి అతను వ్రాస్తున్న కాయితాలపై సన్నగా పడుతోంది.

“పాలు!” గాజులున్న చెయ్యి అతని ముందుకొచ్చింది. రాజు గమనించలేదు.

“అక్కడ పెట్టివెళ్ళు” అన్నాడు తల పైకెత్తకుండానే.

ఐనా ఆమె పాలగ్లాసు అక్కడ ఉంచి వెళ్ళలేదు. అతనిప్రక్కనే నిలబడి ఉన్నది.

“చస్సన తీసుకోండి, లేకుంటే చల్లారిపోతాయి.”

కన్నులెత్తి ఆమెనెపు చూశాడు. ఓక్షణపాటు ఆశ్చర్యం చెందాడు.

“క్షమించండి, పనిమనిషనుకొన్నాను... మీరేవరో తెలియబరుస్తే...”

అతనిచూపు లామెను సిగ్గుపరుస్తున్నవి. పాలగ్లాసు టేబుల్ పై పెట్టి అక్కణ్ణించి తుద్రుస లోపలికి పోవోయింది.

ఇదిర పోలికలుగల ఆ యువతి ఏవరో అర్థంకాలేదు రాజుకి. నీలాల్లామెరిసే ఆమె నల్లని కన్నులు ఇంకా అతనికి నినిసిస్తూనే ఉన్నవి. మాంటల్లో మృదుత్వం, యునాలో నిర్మలత్వం అతన్ని అలోచనలకు గురిచేస్తూన్నాయి.

తెల్లవారింది. గదిలో గాజులచప్పుడు వినిపించి చటుక్కున కళ్ళు విప్పాడు రాజు. 'ఆమె' కనిపించింది. బుక్ షెల్ఫ్ దగ్గర నిలబడి అందులోని పుస్తకాలను ఒక్కొక్కటి చూస్తోంది. ఆవులిస్తూ పైకిలేచాడు. ఆమె వెనుదిరిగి చూసింది.

“టీఫాయ్ మీద కాఫీకప్పు ఉంది. చెయ్యి తగిలితే పగులుతుంది. కాఫీ అంతా వాలికిపోతుంది.”

ఆమె పలుకుల్లోని సునిశిత, చిలిపితనం రాజుని ఆకట్టుకుంది. వెల్వెట్ జాకెట్ పై ఆమె వేసుకున్న ఎర్ర రంగు గ్లాస్కోచీర ఆమె అండాన్ని ద్విగుణీకృతం చేస్తోంది.

“ఓహో, గుడ్ గాడ్, నాగురించి మీకెందుకీ శ్రమ మీస్...”

“మంజుల!” అంటూ అక్కణ్ణించి అవతలికి పోవోయింది ఆ ఆమ్మాయి.

“మిస్ మంజులా!”

ఆమె వెనక్కి తిరిగింది. వోరగా చూసి నవ్వుగా నవ్వింది.

అచేతనమై ఆమెనే చూస్తూ కూచున్నాడు. కిలకిల నవ్వుతూ కదల వెళ్ళిపోయింది మంజుల. గొంతులోని మాధుర్యం, నడకలోని హాయిలు దేవకన్యను మరపింప కేస్తున్నాయి.

భోజనాలవేళ ఇందిర చెప్పింది; “మంజుల మాసిన్ని గారమ్మాయి. ఇక్కడేవుండి టైల్లామేరీస్ లో చి. యస్. సి చదువుతోంది. సెలవులకని పదిరోజులక్రితం వాళ్ళస్వగ్రామమైన నల్లూరు వెళ్ళి-నిన్ననే వచ్చింది.”

రాజు హానంగా తలపంకించాడు.

మంజులకు మహాబలిపురం చూడాలనే వాంఛ ఎన్నాళ్ళగానోఉంది. ఐతే ఇంతవరకూ తోడులేక నెళ్ళటం పడలేదు. తనకోరికను అక్కతో చెప్పింది - ఆమెహస్తూదకు కొని. ఐతే మంజుల అనుకున్నట్లుగా జరుగలేదు. ఇందిర - తనచెల్లెల్ని మహాబలిపురం రేపు ఆదివారం (శీజునోడు) ఓసారి తీసుకువెళ్ళి అక్కడి దృశ్యాలవీ చూపించమని రాజునుకోరింది. ఇందిరమాటను కొట్టివేసే అలవాటు అతనికి ఏనాడూలేదుగనుక మంజులకు మహాబలిపురం చూపించేందుకు ఒప్పుకున్నాడు.

ఆ ఆదివారం రాజు, మంజుల స్వగ్రామకారులో మహాబలిపురం పిక్నిక్ బయలుదేరారు. అక్కడికిచేరాక పల్లనరాజుల వైభవాన్నీ, శిలాప్రతిమలసౌందర్యాన్నీ; ఉద్యానచయాలన్నీ చూస్తూ మధ్యాహ్నందాకా గడిపారు. తనకు తెలియని విషయాలన్నీ రాజునడిగి తెలుసుకుంటోంది మంజుల. అన్నిటికీ అతను ఓపికగా సమాధానాలు చెబుతోన్నాడు. చివరికి ఫలహారాలునెట్టిన చెట్టుక్రిందకు చేరారు. కారియర్ విప్పించి మంజుల, రెండువిస్త్రులువేసి వొడ్డించింది.

“నేను భోంచేయను.” అన్నాడురాజు.

“ఏం?” అంది ఆశ్చర్యాన్ని ప్రకటిస్తూ.

నా కాకలిగా లేదు. మీరుతినండి,” అన్నాడు రాజు.

“ఏం తిన్నారని ఆకలి లేకపోవడం? పొద్దుటవల్ల కాఫీ
యేగా మీరు తాగారు. అదైనా నేనేగాయిచ్చింది. ఈరోగా
నాకు తెలియకండా ఏదైనా తిన్నారనుకునేందుకు అప్పటినుంచీ
మీ వెంటే వున్నానుమరి...”

“నిజ మేమంజులూ; తిండిమీదధ్యాస ఎందుకనో తగ్గింది”

“నావల్ల మీ కేదైనా కష్టంకలిగి తేజ్జమించండి. కాని
భోజనసంమాత్రం మానవద్దు.” అంది మంజుల దాదాపు
మొహంలో వీనత్వాన్ని కనబరుస్తూ.

“నేనొకటంటే, నువ్వొకటి కల్పించు కంటున్నావ్,
నన్నుకాస్త అర్థంచేసుకోమంజూ!” అన్నాడు-ఆమెఅనవస
రంగా బాధపడ్డదనుకుని.

ఎట్లా అర్థంచేసుకోమంటారు రాజూ... ఆవిషయంలో
అనేక సార్లు ప్రయత్నంచేసి విఫలురాలినయ్యాను; మీస్థితి
నన్నుదహించివేస్తోంది. కణకణ మిడుతున్న అగ్నిగుండా
లేవో మీలో చేలగేగుతున్నాయి. అంత బాధామీరొక్కనే
ఎట్లాభరించగలుగుతున్నావో నా కనూహ్యంగా ఉంది. నేను
కూడా అందులో పాలుపంచుకొని మీ బరువు కొంత తగ్గిం
చాలనివుంది... అదేమిటో చెప్పరూ?”

చలాకీ, చిలిపితనం అక్షణాన తననుంచి మాయమై
మూర్ఖీభవించిన శోక దేవతవలె ఉంది మంజూ.

“మంజూ, చెప్పను! ఇప్పుడేమీ చెప్పలేను. ఇవార కడపక. మనెప్పుడే నా చెబుతాను!”

ఆమెపోడిగా నవ్వి “చెప్పకపోతే పోనీలే. మీరు భోజనంచేసి తీరాలి నాకోసమైనా.”

ఆమెమాటల్లో ఆజ్ఞ లేదు; ఆప్యాయత ఉంది. అది కా రంలేదు; ఏదో తెలిసి అనుబంధం ఉంది.

తలనైకెత్తి మంజూల మొహంలోకి చూశాడు. ఆమె కనుకొలపల్లో నీరు నిలిచింది. తనపట్ల ఆమెకెందుకా జాలి? ఎందుకని తనపై అంతశ్రద్ధ తీసుకొంటున్నది? అనగామన చేసుకోలేక పోతున్నాడురా. ‘నాకోసమైనా’ అనే ఆమె మాట అతన్ని కదిపి, పుదిపేసింది. మారుమార్గాడమండ్రా విస్తర్లో చెయ్యిపెట్టి అన్నం కలిపాడు. అదిచూసి మంజూ తృప్తిగా ఊపిపీల్చుకొనితానుకూడభోజనానికుప్రకరించింది

రాజుగదిలో కూచుని ఏరో వ్రాసుకుంటున్నాడు. గదిలో అడుగులచప్పుడు విచలజేప్పుకికి తలెత్తి నైకి చూశాడు. మంజూల బెరుచుచూపులు చూస్తూ-

“మిన్ను అక్కయ్య పిలుస్తోంది” అన్నది.

ఓహో, తను ఆ విషయమే మరిచిపోయాడు. ఇంతకు ముందొకసారి కబురంపించి ఇంకా పరిమిషించేత. తను వ్రాతలోపడి ‘అల్లాగే’ నన్నాడు కానీ, ఇప్పుడేవరకూ పోలేదు. ఏమచుకుంటున్నారో ఏమో!

“సరే, సద!” అంటూ మంజులను వెంటాడి చి ఇందిర గదిలోకి వెళ్ళాడు.

అతన్ని తన కెదురుగావున్న మరో స్టోఫాలో కూర్చో మన్నది ఇందిర. మంజుల అక్కణ్ణించి తన గదిలోకి వెళ్ళి పోతున్నట్లు కనిపించింది, ఏదో అత్యవసరమైన పని ఉన్నట్లుగా.

మోహన్ రావు ఒయటికి వెళ్ళి చాలా సేప నిండి. “రాజూ, నేనొకటడుగుతాను. నాకో రైతీరుస్తావా?” అంది ఇందిర.

“అదేమిటి, కొత్తగా మాట్లాడుతున్నావ్? ఏకోసం ఏమైనా, ఎన్నైనా చేస్తాను. ఎప్పుడైతే నా నీమాట కాదన్నానా? నాకు కావలసింది నీసుఖ సంతోషాలు.”

“అవునా...మరి నే చెప్పినట్టు వింటానని ప్రమాణం చెయ్!”

రాజు ఓక్షణం తటచటాయించాడు. ఏమయితే అదే అవుతుందని నిస్సంకోచంగా ఆమె చేతిలో చెయ్యి వేశాడు.

“నీవు మంజులను వివాహం చేసుకోవాలి!”

“ఇందూ, ఇదిచాలా ఘోరం!”

“నేను చేసిన యానిర్ణయం నీకు ఘోరంగా నే ఉండవచ్చు. కాని, నీ హృదయం నాకు తెలుసురాజూ! నిరాశా, నిస్పృహలమధ్య అది నిత్యమూ ఎట్లా నలిగిపోతున్నదో కూడా తెలుసు...నావల్ల నీకు అన్యాయమే జరిగింది; నేను కాదనను.

నీ ఆ వేదన చూసి నేనెంతకుమిలి పోతున్నానో నీ కళ్ళూ తెలుస్తుంది?... నా చెల్లెలనే స్వార్థంతో మంజులను నిన్ను చేసుకోనునటం లేదు: చీకటిలో నాలువ్యాపించిన నీ జీవితంలో సుఖ శాంతిలనే వెలుగు చేఖలు రావాలి. అదే నాకు కావాలి. అందుకే యీ తాపత్రయం. అప్పుడే నాకు ఆనందం లభిస్తుంది. చెమర్చిన కళ్ళను తుడుచుకుంటూ అది ఇందిర.”

ఆమె ఇంత కాలమూ సంగోషంగా ఉన్నదనే తెలుస్తో వాడు కానీ. తన గురించి ఇంత గొడవ మెరుందని అసలు భావించలేదు.

“అదే నీ కాంక్షమైతే తప్పక చేసుకోవాలను. కానీ. మరల, ఆ మెల్లిదండ్రులూ బిష్నూ వానిగా!”

“బాబాయి, చిన్ని ‘దాని’ బంధ్యుని నాకు అప్పగించాడు. నే నెదీతే వాళ్ళు కావడం. ఇహ మరల సంగతి ఏమిటా?... అని నిన్ను ప్రేమించింది రాజూ!”

“సరే. నీ యిష్టం! మరి నీ నెన్నమా బంధువులని నాకు మాటియ్యి!” అన్నాడు చెయ్యమందుకు చాపుతూ.

“ఇంకెందుకు రాజూ బంధ! కథ కామెడియిందిగా” అంటూ ఇందిర అందంగా హాయిగా నవ్వింది. ఆ నవ్వు నిర్మలంగాను, ఎంతో సహజంగాను ఉంది.

తన బ్రతుకులో సుఖమూ. శాంతి దిగురించేందుకు ఆ నా చేత ప్రయత్నమంతా ఇందిరపట్ల కృతజ్ఞతతో నిండిపోయింది, ఆమె నిస్వార్థుని, కరుణామూర్తి, ప్రేమమయి. ఎంతో సహజంగాను ఉంది.

రాజు సంతృప్తి చెంది అక్కణ్ణించి మానగా తన గదికి బయలుదేరాడు. గదిలో మంజుల టేబుల్ పైనున్న రాజు ఫోటో వేపుచూస్తూ, ఏమిటేమిటో తలచుకుంటూ ఊహ లోకంలో విహరిస్తోంది.

రాజు చప్పుడు చేయకుండా మెల్లగావచ్చి ఆమె వెనకనుంచుని భుజాపై దిన్న దెబ్బవేశాడు. మంజుల ఉలిక్కి సడి, వెనుదిరిగి చూసిఅతని హృదయాపై వాలిపోతూ—

“ఎంత మంచివారిండీ మీరు!” అంది.

“నలపు శామ్మెర విసిరి, వరింప జేసుకొన్న సకం దీనా” అంటూ ఆమెను చేతుల్లోకి పొనువుకున్నాడు మరాజు.

పక్కింటివాళ్ళ రేడియోలోంచి ‘ఏనాటి అనుబంధ మో యీ జీవులసంబంధం’ అంటూ పాడుతున్నారు ఎవరో.

[ఈ కథల్లోని పాత్రల పేర్లు, స్థలాలు, సంఘటనలు కేవలం కల్పితాలు. ఎవరినీ ఉద్దేశించి రాసినవికావు. ఏమాత్రం పోలికలున్నా ఆవి యాదృచ్ఛికాలే !

—రచయిత.]

విచరిత

అక్కిసు గడిమారం తంతు తంతున విను గంటలు
కొట్టింది. నీరజ టేబుల్ మీది కామితాల్ని నీరుగులోకి
తోసి, టైప్ మిషన్ ను కవరుతో మూసి, సూచిన్న స్థలం
లోంచి నైకి తీచింది. హేండ్ బేగ్ చేతికి తగిలించుకుని
సుశీల దగ్గరకు వెళ్ళింది.

“పని పూర్తయింది, లేవోదాం!” అంది.

పాత రెమింగ్ టక్ టైప్ మిషన్ మీద వ్రేళ్ళను
వేగంగా కదిలిస్తూన్న సుశీల-తల నైకెని ప్రశ్నార్థకంగా
నీరజ మొహాలోకి చూసింది.

నీరజ సవ్యసూ “లే, ఇహ పోదాం!” అంది.

“చూడవలసిన ఉత్తరాలు చాలా వున్నాయి. నేన
ప్పుడే రాను, నువ్వెళ్ళు!” అంటూ తిరిగి టైపు చేయటంలో
నిమగ్నమైంది సుశీల.

“సుశీ! పొద్దుట నాతో ఏం చెప్పావో జ్ఞాపక
ముందా?”

“ఏం చెప్పానూ!” అంది ఆలోచించేందుకు ప్రయ
త్నిస్తూ.

“సాయంకాలం పని త్వరితగా ముగించుకుని సిక్స్ టు పోదామని చెప్పలేదా!”

“సిక్స్ టు కా?”

“ఏమిటే మరి అంత పరధ్యానం? శాంతీలో నుంచి ఫిలిస్ ఆమెతోంది వెళ్ళామని నువ్వేకదు పే అన్నా! ఇంకాగానే అంతా ముహూరపా?” చిరాకును న్యక్తపరుస్తూ అంది నీరజ.

“దీసా! ఎగ్జామ్ సారీ నీరజా!... ఈపూటకీ రా లేను. నువ్వోసారి ఎస్సజేనా పోదాం!”

ఆమె మాటలు విన్నాక నీరజానీ ఉత్సాహముగా ఓక్కనూరుగా అదేగి పోయింది,

“ఆరేమిటే అలా అగ్జావ్! పాస్టర్నుంచి మనసు మెల్లకూక్కుచున్నాను ఆ సినిమా మీద. ఇప్పుడు కాదానే ఎలా?”

“చూస్తూన్నావుగా నా మూడు ఎన్ని ఉత్తరాలు ఉన్నాయో? నువ్వు ఒక్కర్తివీ వెళ్ళి యీ సారికి!” అంది కాధ్యతను గుర్తుకు తెచ్చుకుంటూ సుశీల.

“ఒక్కర్తినే ఎలా వెళ్ళనే?”

“నీరూ! నువ్వు మంచిదానివి కదూ?... చూరాం చెయ్యకే వెళ్ళ!” అన్నది సుశీల ఆమెను అనుసరిస్తూ.

దీర్ఘంగా ఓ నిట్టూర్పు విడిచి అక్కణ్ణించి కదిలి పేధి లోక ఆమెను వెళ్ళింది నీరజ.

2

సుశీల నీరజలు ఒకే ఆఫీసులో పని చేస్తున్నారు. ఇద్దరూ టైపిస్టులే! సుశీల ఉద్యోగంలోచేసి అంతా పరిహేనుర్రోజులయ్యింది. వాళ్ళ పరిచయం జరిగి కొద్ది దినాలే సినా, ఆ యిద్దో మధ్యా అమితమైన అన్యోన్యత ఏర్పడింది.

పోస్టుల సినిమా ప్రస్థానం వెచ్చి, నాయిత్రంతప్ప కంటా వెళనాచుంది సుశీల. ఇప్పుడు ఆమె రానంటే నీరజ మనసంతా విగయిపోయింది. ఒక్కో వేళ్ళోదుకు బుద్ధిపుట్ట లేదు. ఆ మకని తన ఫ్రెండ్ కల్యాణిని తోడు తీసుకు యిలుదేసింది సినిమాకి.

హాలు దగ్గరికి చేరుకునేసరికి ఆటయంకా మొదలు పెట్టలేదు. టికెట్లు ఇస్తున్నారు. నీరజ కాండున్నర టికెట్లు కాండు తీసుకుని లోపలికి అడుగుపెట్టింది కల్యాణితో సహా.

హాల్లో వెళ్లు దేశివ్యమాంసంగా వెలుగుతున్నాయి. ఇద్దరూ చెనో స్టీల్స్ నూ కూచున్నారు.

“సుశీల ఏమందే నీరజా?” అంది కల్యాణి.

“ఆఫీసులో నయ్య ఎప్పుడూ ఉండటంచేత రాన న్నది.”

“అదుగో ఆ మొదటి నయనలో కూర్చున్నదెనో చూడు!” అంటూ చూపించింది నీరజా.

“ఆ!”

“ఎవరు?”

“సుశీలే!”

“సరిగ్గా చూసి చెప్పు!”

సరిగ్గా చూసేదేమిటే నీ మొహం! కళ్ళకు స్పష్టంగా కనిపిస్తుంటేను!”

“అదికాదే! దానితో మాట్లాడుతున్న ‘అతిన్ని’ చూశావా అని!”

వాడియైన తన కన్యనోమారు అటునైపుకి చురుగ్గా తిప్పింది నీరజ.

మొదటి వరుసలో సుశీల. ఒకయువకవిో మాట్లాడుతూ మధ్య మధ్య నవ్వుతోంది అందంగా. కాదు... కాదు ఆ నవ్వు ఆ మోహవిభ్రమైన అదాన్ని చేకూరుస్తోంది. ఆ స్పృశ్య చూసి నీరజకు ఉద్రేకమూ, ఉక్రోషమూ కలిగినయ్యాయి.

“ఆ! ఎంతఘోరం!” అని అప్రయత్నంగా.

“ఏమిటి?” కల్యాణ ప్రశ్నించింది.

“సుశీ ఇంత అన్యాయాని కొడిగడుతుందని నేనెన్నడూ అనుకోలేదు కల్యాణీ!... అది అఫ్ సులోచే అంతా పదిహేను గోజులైతే వేగంగాని, అప్పుడే నా శంకర్ ని బుట్టో నేసుకుంది. సినిమాకి రానన్నది అందుకేనన్నమాట” అంది నీరజ.

ఆమె కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరగసాగినయ్యాయి. ఇహ అక్కడ వుండలేక పోయింది. కుర్చీలోంచి లేచింది.

3

సుశీల ఇంత మోసం చేస్తుందని తనెన్నఱూ అనుకోలేదు; కనీసం ఊహించలేదు. తనకు అత్యంత సన్నిహితంగా మెలుగుతూ యింత ఘాతుకం తలపడుతుందని ఆసలు తనెలా అనుకుంటుంది? ..... అనుకునేదామకు అచకాశ మెక్కడూది?... మనసారా వలచిన తన శంకర్ ని బుట్టలో వేసుకుంటుందా? సుశీ తనకు స్నేహితురాలుగా కాక, పక్కలో బలైనవలె తయారయింది.

మన బంగారం మంచిదైతే ఆసలు ఇంకొకరిని అనవలసిన పనేముంది?... శంకర్ తీయని మాటలువిని మోసపోయింది తను... సర్వమూ 'అతనే'గా భావించుకుని మురిసిపోయింది. తననలా మరిచిప జేశాడుకూడా. 'మన రెండు స్వాగతాలు ఒకే వృత్తిలో బంధించబడ్డాయి. మన ప్రేమ పవిత్రమైనది నీరూ!' అన్నాడు తననానాడు దగ్గరికిలాక్కుంటూ మరీనాడు అతను చేసిందేమిటి? ఆడవాళ్ళ జీవితాలతో చెలగాటమాడటం కొందరి మగాళ్ళకి సరదాకాబోలు!... శంకర్ ని యీ సారి రానీ చెప్తా! అనుకుంది నీరజ.

ఆరోజు ఆదివారం కానటంవల్ల నీరజ ఇంట్లోనే ఉంది. గతరాత్రి చూసిన సంఘటన అవాను బాధస్తూన్నది. ఏపని చేస్తామన్నా మనసు పుట్టడంలేదు.

“నీరూ! నీరూ” అంటూ లోపలికొచ్చింది సుశీల.

నీరజ ఆమె పిలుపు విని - విననట్లుగా పుస్తకం ఒకటి చేతిలోకి తీసుకుని చూస్తూ కూచుంది.

సుశీల దగ్గరికొచ్చి “సీమా!” అని మళ్ళా పిలిచింది. ఐనా నీరజ పలుక లేదు; ఉలక లేదు.

“ఏమిటే ఎంత పిలిచినా పలకవే! నా మీద కోపం వచ్చిందా?”

“నా కెందుకూ కోపం? ... అయినా ఎవరిమీద కోప గిస్తే ఎవరూరుకుంటారు?”

“నిన్న సినిమాకి రాలేదని నా మీద కాస్త నోచి ఉండాలే మరి?” అంటూ సన్నగా నవ్వింది సుశీల.

“ఎవరిష్ట మొచ్చినట్టు వాళ్ళు పోతారు. ఒకరోడ్డు అడిగేందుకు హక్కేముంది?”

“అదేమిటేవే! ఇవాళ అదో రకంగా మార్చాను తున్నావే! ఏదీ ఇటు చూడు!” అంటూ సిరిజ ముహూర్తి తన వెపుకు లాక్కుంది సుశీల.

“సుశీ! దయచేసి నన్ను మాట్లాడించుకు. కాస్సేపు పొంటరిగా ఉండని!” అంది బాధగా సిరిజ.

“అసలు నీ మనస్సులో ఏదో ఉంది. అది నాకు చెప్పేంతవరకూ ఇక్కణ్ణించి నీదలను!”

“మనసులో కల్మషం పెచ్చునని, పైక మంచిదా సలా నటించడం నాకు చేతకాదు” అన్నది సిరిజ ఉక్రోషంగా.

“ఐతే ఇంతకీ నువ్వేదేముట?”

“ఏమీలేదు...దయ చేసి నిన్నిక్కణ్ణీంచి వెళ్ళమని కోరుకున్నాను.”

“నారాక నీకింత కష్టం కలిగిస్తుందని పోలిస్తే అసలు ఏం చేద్దాన్నే కాదు. సరే... వెళుకున్నా” అంటూ బరువుగా అమగులు వేస్తూ బయటికి నాగింది.

వెళ్తున్న సుశీలను గూసి ఏడుపొచ్చింది నీరజకి. కనుగుడ్ల నిండుగావున్న నిరు బయటికి రావంతా పుడేందుకు గాను, కింది పెదవిని నైచుంటేలో గట్టిగా నొక్కిపట్టింది,

మధ్యాహ్నం మూడుగంటలు దాటింది.

శాకర్ సన్నగా ఏరో చాడుతుంటూ నీరజవున్న గదిలోకి వచ్చాడు. అతన్ని గమనించనట్టు మొహాన్ని గోడ వేపు తీర్చుకున్నది నీరజ.

“నీరజా!” పిలిచాడు.

“.....”

“అబ్బో! యివార రాత్రిగానికి ఏరో కొపం వచ్చినట్టుందే?” అన్నాడు కనుమరులు నై కెగుర వేస్తూ.

“కోపంలేదు; మీసై తాపమూలేదు. దయచేసి ఇక్కణ్ణీంచి వెళ్ళండి. నేపడుకోవాలి!”

“ఏమిటి నీరజా అసహ్యం జరిగింది?”

“జరిగవలసిందేరో నాకు జరిగింది. మళ్ళీ మీరెందుకు?”

“అంతే సరిగ్గావా?”

“కాక ?... స్టీప్ ! వెళ్ళండి.”

“కారణంలేని నీ కోసంలో ఏం మాట్లాడుతున్నావో కూడా తెలీటంలేదు. సరే, వస్తా. గుడ్ బై!” అంటూ విసురుగా వెళ్ళిపోయాడు శంకర్..

చలువ్కన మంచంమీంచి లేచి ‘శంకర్’ అని పిలుస్తామనుకుంది. మనసువిచ్చి అతనితో ఎన్నో చెప్తామనుకుంది. అంతలో అభిమానం అడ్డొచ్చి-రాత్రి సంఘటన కళ్ళముందు మెదిలింది. ‘వెళితే వెళ్ళనీ, తనకేం భయమా?’ అనుకుంది.

4

నీరజ ఆఫీసులోకి అడుగుపెట్టే సరికి హెడ్ క్లర్క్ - సీతారామయ్య ఏమిటో గొణుక్కుంటున్నాడు. ఆయన్ని చూసి నవ్వుగా, చిన్నగా నవ్వింది నీరజ.

ఆమె అంటే సీతారామయ్యకి అమితమైన అభిమానం. ఆమె యోగక్షేమాలు విచారించే ముఖ్యుల్లో ఆయనోకడు. సీతారామయ్య పట్ల కూడా ఆమెకి అలాంటి గౌరవాలూ ఉన్నాయి.

“ఏమిటో చిరాకుగా ఉన్నట్టున్నారే?” అడిగింది నీరజ.

“రామ్మా, రా!... ఏముందీ? మన ఆఫీసులో ఓ పోస్టు ఖాళీ వచ్చింది, దానికి మా మేనల్లుడు భాస్కరం

అట్ల కేషను వేశాడు. ఇంటర్వ్యూలో సెలక్టయ్యామనూడా. ఇరవయ్యో తేదీననచ్చి ఉద్యోగంలో జాయిన్ వ్వమన్నాడు!”

“గుడ్, శుభవార్త! మరి సంతోషించవలసింది పోయి...”

“చెప్పేది పూర్తిగా విను తల్లీ! ఆ ఉద్యోగం వాడి కిన్వలేదు, ఆ స్థానంలో వేరొకరు నియోగించబడ్డారు.”

“అదేమిటి? చాలా దారుణం! మరి మీరు ప్రాప్రయిటరుగార్ని కలుసుకుని గట్టిగా అడగలేదూ?”

“అడిగిమరికూ ప్రయోజనమేముందన్నా! అన్టీల్లో కూచున్నది ఆయన తమ్ముని కొడుకు. మొన్ననుకూడా ఓ సీటు ఖాళీ వొచ్చింది. పోనీ అదైనా వొస్తుందేమో అనుకున్నాను... కానీ అదికూడా భర్తీ అయిపోయింది.”

“ఆ ఉద్యోగం ఎవరికిచ్చారు?”

“మన సుశీలకు!”

“ప్రాప్రయిటర్ గారికి మీ మీద ద్వేషమా? ముందుగా సెలక్టయిన భాస్కరంగారి కిన్వలేదా సుశీల కెలా యిచ్చారు?”

నీరజలో కోపం సెరుగుతూంది.

“లేదమ్మా, ఆయన చాలా మంచివాడు. కాని, తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో యివ్వాలివొచ్చింది. సుశీల ప్రాప్రయిటర్ గారి కుమార్తె. చదువు పూర్తయిందిగా! ఇంట్లో ఒక్కర్నికీ తోచక, చేసే పనేమీలేక యీ ఉద్యోగంలో చేరింది.”

‘సు.....శి..... ప్రాప్రయిటర్ గారమ్మా, చూ? యీ విషయం తన కెన్నడూ చెప్పలేదే?’

“ఇతే అయన తిమ్ముని కొడుకు?”

“శంకర్ !...” అంటూ సీతారామయ్య ఇంకా ఏదో చెప్పబోతున్నాడు,

నీరజ మనసు ఆనందో ద్వేగాలతో నిండిపోయింది. ఇక ఒక్కక్షణంకూడా ఆక్కడ నిలువలేక పోయింది. హెడ్ క్లర్కు చెప్పేమాటలు వినిపించుకోకుండా విన్నగా సుశీల టేబుల్ దగ్గరికి వెళ్ళింది. కాని, ఆమె ఆక్కడ లేదు.

సుశీలపట్ల తన కేర్పూరిన దురభిప్రాయానికి తమంపణ కోరుకోవాలని నీరజ తహతహ లాడుతున్నది. ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో సుశీల ఎక్కడున్నా చూడాలని ఆమె మనసు చరాట పడుతూంది.

హెడ్ క్లర్కు వడిగి ప్రాప్రయిటరుగారి యింటి అక్షరం తీసు వుంది. లీవు లెటరు వ్రాసిచ్చి బయలుదేరింది. తీరా యజమానిగారియిల్లు చేరుకున్నాక ఆమెలో అనేక సంశేషాలు అంపరించాయి.

‘ఇప్పుడు సుశీని ఏమని సంభోదించాలి? ప్రస్థావన ఏవిధంగా ప్రారంభించాలి?... నిన్న తను చూచిన స్థితి నీకి, మాట్లాడిన లీరుకు ఎంతగా బాధపడిందో ఏమో? అనా లోచితంగా, ఆవేశంలో సుశీని ఎంతెంతమాటల నేసింది? తను? అనుచితమైన తన ప్రవర్తనను - తుమించగలదా ఆమె? అవ

మానించి తనను పరిపేక్ష...’ యీ సందేహం వచ్చేసరికి ఆమె వంశస్థులు యుల్లుమండి. తనను పట్టుకుని ఎవరో బలవంతంగా దూరంగా విసిరేస్తున్నట్లనిపిస్తోంది. ‘చేసుకున్న వానికి చేసుకున్నంత మహాదేవ’ అని, స్వీరపడి విషయ నిర్ణయ గావించుకుంటే-సర్పదే ఆశ్చర్యకాలు ఇప్పుడిప్పుడే వెలిసిపోతున్నవి. అందుకే దూరాలోచన తగదే ఏవనీ చెయ్యకన్నాను పైకలు.

సంశయస్తూనే బంగళా లోపలికి ప్రవేశించింది నీరజ. ఆ యింట్లోని హాల్లో ఆమె కెవరూ కనిపించలేదు, అక్కడే నుంచుని నెమ్మదిగా “సుశీలగామా!” అంది.

ఎవరూ సలుకలేదు!

“సుశీలగామా!” మళ్ళా పిలిచింది.

“ఎవరూ?” అంటూ ఇంట్లోంచి వచ్చింది సుశీల.

నీరజ రాకచూసి ఆమె ఆశ్చర్యచకితయైంది.

“నిన్నటి నా ప్రవర్తనను తుమి చండ్రి సుశీలగామా!

నిజానిజాలు తెలుసుకోకుండా, మీ అంతస్తు, హోదాలెదుగకుండా అవమానించి పంపాను. వివేకాన్ని విస్మరించి వర్తించాను... యీ ఆభాగ్యురాలిని మన్నించలేరా?” అంది నీరజ - తలొంచుకుని.

“అదేమిటి నీరూ! బహువచనంలో స-భోదస్తున్నావే? నా అంతస్తు నీకీవాత వెలిసినంతమాత్రాన నన్ను అధిగృహాలిగా ఎంచి మాట్లాడుతావా? — యిన్ని నాళ్ళు మన

“స్నేహం ఎక్కడికిపోతుంది?...తప్పుకదా...నీవు నా నొది నవి నీరూ!”

సుశీల హృదయ సౌందర్యమంతా ఆక్షణాన కని పించింది నీరజకి. స్నిగ్ధమంజుల వాత్సల్యంతో ‘సుశీ’ అని గట్టిగా కౌగలించుకుంది ఆమె.

నీరజతో సంతోషం ఉప్పెనలా పొంగింది. తలెత్తి నెమ్మదిగా సుశీలవేపు చూసింది.

స్నేహనల్లరిలోని అనుబంధం పటిష్టమైనప్పుడు అది మేలిమి బంగారంవలె భాసిల్లుతుంది. ఆ పవిత్రస్నేహంలో ఎంత ఆనందం! ఎంత రమణీయ మనోజ్ఞత!! కోరుకున్నా అదరికీ అందని అదృష్టమది!

“భగవంతుడు నీ కెలాంటి విశాలహృదయం ఇచ్చాడు సుశీ” అంది నీరజ. అలా అన్నప్పుడు ఆమె నెచ్చని కన్నీటి బొట్లు సుశీల మెడను తడుపుతున్నాయి.

“నీరూ! ఏడుస్తున్నావా? ఛా! ... తప్పుకదా!” అంది సుశీల ఆమె మొహాన్ని తన నైపు తిప్పివని - కన్నీళ్ళను సున్నితమైన తన మునివ్రేళ్ళతో తుడుస్తూ.

“ఏడుపుకాదు సుశీ...”

“ఊ...ఊ!...నువ్వు చెప్పబోయే దేమిటో నాకు తెలుసులే! ఆనందభాష్యాలని...అంతేగా! ఉండు, అన్నయ్యని రానీచెబుతా” సుశీల అంటూండగా శింకర్ నొచ్చాడక్కడికి,

అతన్ని చూసి సిగ్గుతో తలొంచుకుంది నీరజ.

“అన్నయ్యో చెబుతానంటున్నా వేమిటి సుశీ!”

“నాకేం జేసేదు బాబూ!... ఆ పేషెంటు సంగతి యీ డాక్టరుగారు చూడాల్సిందే. నాకేమిటా మధ్యన! నే పోతున్నా!” అంటూ లోపలికి పారిపోయింది సుశీలా.

“సుశీ” పిలుస్తూ ఆమెకు ముందుకు వెయ్యబోయింది నీరజ. ఆమె దారికడ్డక వొచ్చాడు శంకర్.

“శంకర్! నన్ను క్షమించగలరా?”

“అది తర్వాత ఆలోచిస్తాంగాని, ముందు చూమిద కోసం పోయిందో లేనో చెప్పండి హృదయరాణిగారూ!” అన్నాడు చమత్కారంగా.

స్తీరియస్ లో కూడా స్వల్పంగా మార్పిడి జరిగింది.

“మీరు శేషమైంది ఉద్యోగం మానెయ్యాలి!” అన్నాడు శంకర్.

“ఏం, అదే?” అంది అనూయకంగా నీరజ.

“ఏమో నాకు జేసేదు. సుశీ ‘సిఫార్సు’ అది”

“ఆ సిఫార్సుకి ఇంకో చిన్న సిఫార్సు జాయింట్”

“ఏమిటది? ... కొంపదీసి నన్ను ఉద్యోగం మానెయ్యమని కాదుగదా?”

“అది కాదు!”

“మరేమిటండీ?” ఆమె కన్నుల్లోకి చిలికిగా చూస్తూ అన్నాడు.

“మరి... మన ఆఫీసులో సెక్షన్ క్లర్కు నీతా రామయ్యగారు లేరూ?... ఆయన మేనల్లుడికి రావలసిన ఉద్యోగంలో మీరు చేరారు. పాపం! ఆయనెంత భాగపడుతున్నాడో యీ విషయం గురించి... నేనెలాగూ మానేస్తున్నాగా!...నా స్త్రీతనా అతని కవ్వమని మీ గాబాయిగారికి కాస్త ‘సిఫార్సు’ చేయండి.

“నీకు మామగారవృతాదుగా, నువ్వే చెప్పు! కాంగ్రెస్ కోడలివి గనుక నీ మాటకే విలువ ఎక్కనవుంటుంది!”

“అమ్మో, ఆయనతో మాట్లాడటమే!... నాలు ఆయన్ని చూస్తే నే నాకు భయం వేస్తుంది!” అంది సీరజ గుండెలమీద చేతులు వేసుకుని.

“ఏమిటోయ్!” అంటూ అక్కడికి సోమ శేఖర్ గారు వచ్చాడు.

ఆయన్ని చూడగానే సీరజకి గుండె ఆగినంత పనయింది. శరీరం కొద్దిగా వొణకటం మొదలుపెట్టింది.

“అ... బేబీ... ఏమిటేదండీ, ఆ కాయితాలు ఇంకొంచెం సేవల్లో పైపు...”

“...ఇంకా పైపు, కాయితాలూ ఏమిటమ్మా! ఉన్నమతి చెడలేదుకదా? ఇకనుంచి ఈ యింకోడల్ ని!”

సోను శేఖరంగారి మాటలు విన్నాక ఆమెకి ఆనందమూ, ఆశ్చర్యమూ ఒక్కనాడే కలిగాయి. ఆయనీ సెల్ఫీకి యింత సులభంగా సమ్మతిస్తారనుకోకపోవటమే అందుకు కారణం.

కాగాయను నిభాయించుకుంటూ, “మూఅంతస్తుకు...”

“...సరితూగగలవో, లేవో నాకు తెలుసు. అందుకే నిన్ను శంకర్ కిచ్చి చెయ్యాలని నిశ్చయించుకున్నాను. గుణం ప్రధానంగాని అంతస్తు, చూదా, కులగోత్రాలుకాదు. బోధ పడిందా?”

ఆయన హృదయ సౌజన్యానికి మనసులోనే వెయ్యి దేవుళ్ళకి మొక్కుకుంది. విషయపూర్వకంగా వంగి ఆయన పాదాలకు సమస్కరించింది.

సోమ శేఖరంగారు ఆశీర్వాదిస్తూ పైకి లేవనెత్తి, ఆమె చేతిని శంకర్ చేతిలో పెడుతూ “మాస్తావేమోయ్, పట్టుకో” అంటూ నవ్వుతూ అక్కణ్ణించి మెల్లగా లోపలకు జారుకున్నారు.

శంకర్ ఆమెను దగ్గరికి తీసుకొంటూ “బాబాయి ఎంత మంచివానో తెలుసా నీరూ!” అన్నాడు.

నీరజ వదనం ప్రఫుల్లమయింది.

“ఔను శంకర్! అంత గాభీరస్వరూపంలో ఎంత దయార్థిహృదయం వుందోకూడా ఇప్పుడే చూడగలిగాను” అంది అతని గుండెలపై తలవాల్చుతూ,

“మే ఐ కమ్ స్టీజ్!”

నీరజ చప్పున శంకర్ నుంచి తప్పుకుంది. ఎవరోనని అటు తిరిగింది.

“హాట్ కాఫీ వదినా, కోప్పడవ!” అ టూ సుశీల క్రేతో వచ్చింది.

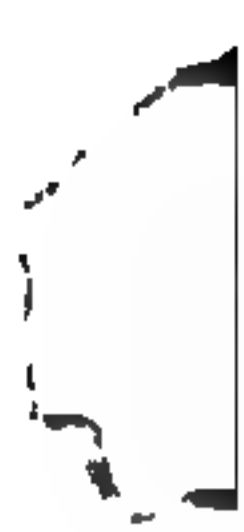
“అబ్బ ఛో సుశీ! ఎవరో అనుకుని హాడిలిచచ్చాను” అంటూ మొహం పక్కకి తిప్పుకుని తీయగా నవ్వుకుంది — నిర్మల సరోవరంలోని తెల్లకలువలాంటి నీరజ.

అనుబంధం

శ్రీ వంటయింటి బానిసకాదు!

కుమారి కె. రామతులసి.

వేదన చంచలము
తలవ్రాలు గంధాలయము

వివాహ సమయంలో వధూవరులతో విధిగా కొన్ని మాటలు

లవిపిస్తారు పెద్దలు! అవి యివి : 'మేమివ్వరం ఒకరి
నొకరు అనురాగంతో చూసుకుంటూ - జీవితాన్ని ఆనందంగా
గడుపుతూ - సుఖాలను ఎలాగైతే కలిసి స్వీకరిస్తామో,
కష్టాల్ని కూడా అలాగే మేము చిరునవ్వుతో ఎదుర్కొంటాం.'

పెళ్ళి అయిన దగ్గరనుంచి యువతి తనకు భర్తగా
లభ్యమైన వ్యక్తిని అమితంగా ప్రేమిస్తుంది. ఆయన్ను
దైనంగా ఆరాధిస్తుంది; ఆయన అడుగులకు మడుగులాడుతుంది;
ఆయన సుఖసౌఖ్యాతే తన శాంతి సౌభాగ్యాలను కుంటుంది;
ఆయన జీవితంలో నెలుగును చూసెట్టి, చీకట్ని పోగొట్టేందుకు
తన శాయశక్తులా కృషి చేస్తుంది. భర్త అభీష్టమే తన గుప్తంగా భావిస్తుంది.

మరి పురుషుడో!

అలాకాదు. పెళ్ళయిన మొదటి మూడు మాసాలు
ఆయన ముచ్చటగా పెళ్ళాన్ని అనురాగంతో చూస్తాడు.
కొత్త మోజులో భార్య కోరినవన్నీ తెస్తాడు. ఇక అక్కడ
నుంచి అగపడుతుంది అయ్యగారి అసలు స్వరూపం! మొదట్లో
ఆయన తియ్యని మాటలు చెప్పి-ఆమెను లొంగదీసుకుంటాడు.
లొంగిపోయింది కాబట్టి ఆమెను చూస్తే ఆ భర్తకు లోకువ!

లొంగకుండా ఉన్నంతసేపు ఆమె అతనికి ఆరాధ్య దేవత !
తీరా ఆమె తనవశమయ్యాక ఆయనకు ఆమెమీద రకరకాల
అభిప్రాయాలు యేర్పడతాయి. స్త్రీ తన కోర్కెల్ని తీర్చే
యంత్రం లాంటిదని, ఆమెకు సొంత అభిప్రాయా లంటూ
ఉండకూడదని, గడపదాటి యివతలకు రాకూడదని, తనెక్క
డికయినా వెళ్ళి ఏ వెధవ పోకిళ్ళు పోయినా అడిగే అధి
కారం ఆమెకు లేదని, తన ఆజ్ఞ నామె అక్షరాలా శిరసా
వహించాలని, ఆమెకు కోరిక ల్లాంటివేమీ ఉండకూడదని-
యిలా రకరకాల భావాలు అతనిలో ఉత్పన్నమవుతాయి.

పాపం-అమాయకురాలైన స్త్రీకి, భర్త మనసులో
ఉన్న యీ కుట్రలన్నీ యేమీ తెలియవు. మొదట ఆయన
తనపై చూపిన అనురాగాన్ని నిజమైన ప్రేమ అనుకొని-అది
జీవితాంతంవరకు అలాగే ఉంటుందని ఆమె భ్రమిస్తుంది.
మగని ప్రాపుకింద తన బ్రతుకు ఆమె మూడు పువ్వులు,
ఆరు కాయలుగా వెలిగిపోతుందనుకుంటుంది. ఊహ ప్రపం
చంలో సంచరిస్తూ ఆమె ఆనందానికి సంబంధించిన ఏవేవో
కలలు కంటుంది.

సంతానోత్పత్తి ప్రారంభం కాగానే ఆ భర్తలో చిరా
కుకు, ఆమెపై ఏవగింపుకు, నాందీ ప్రస్థావన జరుగుతుంది.
భర్త కలయిక ఫలితంగా తన కడుపులో పెరుగుతున్న శిశు
వును నవమాసాలుమోసి, అష్టకష్టాలుపడి కంటున్న ఆమెపై
ఆయనకు ప్రేమ, జాలి - అలాంటివేమీ కలగవు. ఆ సమ

యంలో భర్త చిరునవ్వుకోసం-ప్రేమతో పలకరించే తియ్యని
పిలుపుకోసం - ఎదురుమాస్తా ఉంటుంది ఆ మాతృమూర్తి
హృదయం.

పురుషుడు చంచల స్వభావుడు! అతడు ఏం చేసినా
చెల్లుతుంది! ఏమైనా చెయ్యగలడు! చేస్తాడుకూడా! పెళ్ళి
నాడు భార్యతోచేసిన ప్రమాణాలన్నీ మరిచిపోయి ఆయన
కొత్తజీవితం ప్రారంభిస్తాడు. భారత దేశంలో పుట్టిన ప్రతి
స్త్రీ పవిత్రమైన తన నైవాహిక సూత్రాలను మరిచిపోలేదు.
మన దేశంలోని ప్రతి స్త్రీ ఒక మహత్తరశక్తి! ప్రపంచతామ
శక్తి! ఈ విషయాన్ని చరిత్రకూడా స్పష్టపరుస్తోంది. భారత
దేశ బౌద్ధత్యానికి స్త్రీ మూలాధారం. ఏ చరిత్ర నిరగ
పేసినా ఆనాడు స్త్రీ కున్న ప్రాధాన్యం, స్వాతంత్ర్యం,
యీనాడు సాధుంలో లభించడం లేదు. నేను స్త్రీననే స్వాభి
మానంతో యిలా వ్రాస్తున్నానని మీరు అనుకోకండి!
నర్తమాన కాలంలో ఆడవాళ్ళకు చాల అన్యాయాలు జరుగు
తున్నాయి. వాటిని ఎదుర్కొని, పురుషునివద్దనుంచి తనకు
సంక్రమించవలసిన హక్కులకోసం, ఆత్మజీవిత వికాసంకోసం
ప్రతి స్త్రీ పోరాడవలసిన సమయం ఆసన్నమయింది. ఈ
పోరాట ఫలితంగా ఆమె జీవితం సుఖప్రదం అనడానికి అన
కాశం లభిస్తుంది.

నాకు తెలిసిన ఒక కుటుంబాన్ని గురించి నేనిక్కడ
కొన్ని చూపుతున్నా చెప్పకూడా ఉండలేకపోతున్నా.

ఆయ నొక ఆఫీసరు (పేరు వెల్లడిచేస్తే బాగుండదు.) ఆయనకు నెలకు రెండువందల రూపాయలదాకా జీతం వస్తుంది. ఆయన పరమ లోభి. ఆఫీసరు ననే అహం ఆయనలో బాగా గూడు కట్టుకుంది. ఆయన భార్య చాలా మంచి మనిషి. చదువుకున్నది ; సభ్యత, సంస్కారాలు ఉన్నది. వారికి ముగ్గురు పిల్లలు. పనిమనిషి ఉంటే డబ్బు ఖర్చుని మానిపించాడాయన. అందుచేత యింటిపని అంతా ఆవిడే చేసుకోవాలి. పాపమా యిల్లాలు పొద్దున్నే నాలుగింటికి లేస్తుంది ; చక్కగా అంటన్నీ తోముకుంటుంది. పాచిపనులు పూర్తిచేసుకొని వంటింట్లో పడుతుంది - టిఫిన్ , కాఫీలు తయారు చేసేందుకు !

ఆ ఆఫీసరుగారికి భార్య పట్ల ఒకే ఒకవిధమైన అభిప్రాయం ఉంది. తన జీవితాన్ని ఆనందమయం చేయడానికే ఆమె పుట్టిందన్నదే ఆ అభిప్రాయం. తన భోజన సదుపాయాలను ఆవిడ వేళ ప్రకారం చూడాలి. ఆమె గడపదాటి యింటిబయటికి పోగూడదు. తన స్వార్థం కోసం ఆవిడ తన ఆత్మను అర్పణ చేయాలి.

ఉదయం నిద్రలేచిన దగ్గరనుంచీ ఆయన 'కాఫీ-కాఫీ' అంటూ ఒకటే కేకలు వేస్తాడు. కాఫీ అందించే వరకు ఆమెకు ఊపిరి సలప నివ్వడు. ఆవిడ హఠావిడిగా పాలు పోయ్యిమీదపెట్టి, డికాక్స్ తీసి, ఖంగారుగా కాఫీ చేసి యిస్తుంది-ఆయనకు ఎక్కడ ఆలస్యమై పోతుందోననే భయంతో !

‘నాన్నెక్క - యింతో ఆలస్యమిది? పావుగంట
మించి ఆలస్యమే యిప్పుడు వీనుపరావడం? దీనితో
శస్త్ర వాన్ని పోతుంటు! ఇంకెప్పుడూ యిలా వేట కాగూ
లేదు!’ అంటూ తాత్కాలికంగా ఆ ప్రభువును.

‘అంతా వేగంగా పనిచేసుకో! పావుగంట వేసేమన్నా
యంత్రాన్ని పండి - పని ముగిసేది వెంటనే’ అని ఆమెను పిలిచి

‘నన్నెక్కోనా కూడదని చెప్పలేదా? నా జ్ఞాన సువ్య
తేజావహించాలి! పనిముగిసి వేరే ఎవరూ - నువ్వు
నాన్నా?’ అంటూ అయిన.

మూడవది - అధికమైనా శాస్త్రం, సామ్రాజ్యం ఎలా
ఉన్నాయి! అసలు పాపం ప్రాంతాన్ని అధికారిగా చెలా
యించినట్లు యింతో శాస్త్రమూడవదా అంటూ వేగంగా.
అక్కడ పాపం పడితే తాగి పక్షి-పాపం వివాదం దీని ఎన్నో
దేవులునా, భక్తి ప్రసన్నతలతో మామూలు రావడం!

నరే-కూడా అక్కడ జీవించి ఉన్నాడు! వాళ్ళు
నన్ను పోసి, బట్టలు కట్టడం, పాతలం పెట్టి, వాళ్ళు పోన
వెళ్ళి, కాఫీ కేవలం పానీయం గా అవుతుంది. భక్తి అధిక
మైన పాపం కన్నా గొట్టలను బయలుపెట్టడాలు. ‘జైమం
లేదు - మళ్ళీ అయిన కాలాదు పెట్టడాలు’ అనుకుని తాను
కొంతా వేడవ్వని - యింత కాఫీ తాగి-ఆమె మళ్ళీ కట్ట
యింతో ఆమెను పిలిచి. అక్కడ వేరే మామూలు పాపం
మీద ఉన్నా. తాగి-తాగి పాపం నిండవచ్చుంది! పాపం మించి
అయిన పాపం ఏదైనా ప్రాంతాభిమతి ఉంది. పాపం యింతో

వచ్చినందుకే ఆయన యింత బాధ పడుతున్నాడే - మరి
అక్కడ నాటగదిలో వాయిదా మండిచేందుకు ఆవిడ ఎంత
అనన్య పడుతుందో ఎవరియివా ఊహించుకోవలసిందే!

ఈ మగాళ్ళందరికీనూ ఒకమరి బిశ్రామం ఉంది. అది:
'మేమెంతో కష్టపడి పనిచేసి డబ్బు సంపాదించి తెస్తున్నాం
నండి వేళకిత పెట్టడానికి ఆడదానికి ఏం బాధ' అని!...
బయట పురుషుడైతే పనిచేస్తున్నాడో యిట్టో స్త్రీ, అతనికి
అన్ని సమస్యలు కలిగించడానికి అంత పని చేస్తోంది.
అంతే కంటే జీవితాన్ని సరిదిద్దడంలో స్త్రీ కూడా పురు
షునితో పాటు సమానంగా శ్రమిస్తున్నదన్నమాట! మరి
యింక మగవాడిలాగే ప్రత్యేకత ఏమిటి? గర్భిణీ సాక్షాన్ని
అమ్మదీ పనిపేను నిమిషాలకు భర్తకు భోజనం పెట్టి సాగ
నాపే నరకు ఆమెకు ప్రాణ సంకటంగానే ఉంటుంది. ఇతరు
వాత ఆమె పిల్లలకు భోజనం పెట్టి స్కూలుకు పంపిస్తుంది.
అప్పటికామెకు కాస్త 'ఫీఫ్' దొరుకుతుంది. వాళ్ళంతా
నెళ్ళాక తాను కూడా నాలుగు మెతుకులు తిని, మంచం
మీద కాసేపు నడుం నాలుస్తుంది!

నాలుగవోసనికి మళ్ళీ మామూలు నంట స్రయ
తొందలో ప్రవేశిస్తుంది. ఈలోగా పిల్లలు స్కూలు నుంచి
వచ్చేస్తారు. ఇంట్లోనూ - అక్కడ బిల్డ్స్ ను కూడా హడావిడి
బయలుదేరుతుంది.

ఒక గోజున వాంటిలో అనుకోని సంఘటన జరిగింది.

అదే రుగ్మత ముఁమూలుగా ఆక్లిష ముంచి వచ్చారు. కాఫీ అది అనినా విడ అయినవ. అయిన తాగుతున్నాను అనాన ప్రాప్తమగుచి పుచ్చేన అలిసిపోయిందేమో-అవిడ ధిక్రీ, 'ఏమి డీ-యింభా-మి ము సినమంత వలె నానూ' అది.

'సినినూ!...ఎ-నూనూ, ముచ్చాక్షనా డే నోనమూను కొని ఇంట్లో కూచుంటా వానూ' అన్నాడాయన.

'ఇవార బిల్లు' ఏం గావు కలివండి-పోనీ అలా పి.కారయినా వెళ్ళొస్తాం', అది అపేక్ష.

'వాలు-చాలు-పి.కారుకా-కొంతోనా, అయినా అన్న మగార్మకగాని అడ త్తిన పి.కార్లు ఏమిటి? ... నువ్వు పేద అోకి రాకొంటేదు. బిల్లు' గావు-డకపోయేందుకు నువ్వు ఏమింత అలిసిపోయావని? అన్నాడు అయిన-కాఫీ గ్లాసు కి కలిపివేశా.

అదే పోత 'మంచి'దేనా ఆ మంచికి కూడా ఒక హద్దుగా ఉంది. ఇంట్లో అదిదాని నిష్టసఖాలు గమనించని ధిక్రీ తన కె.దుకిని?...నన్నీగా తనకి ఏవిధమైన స్వాతంత్ర్యము, గౌరవము, పీలువ ఏమో చేవా?...అయిన అడిగి చిట్టల్లా అదే కీలుబొమ్మ మాత్రం మేనా తను?...తనకు వా-ఫలు, అశలు ఉండవని అయిన ఉద్దేశమే?...తనలో విద్యుద్భిస్తున్న కోరికల్ని అంగిగ్రహింపని బ్రతుకంతా బానిసత్వ లో గడచాడని చేవా?...వీడ్చేడు!...తన బ్రతు క్కిల్లా నాశనం కావడానికి ఎంత ముత్రం పీలుచేదు. ప్రపం

చంద్రా తనకు స్వేచ్ఛ ననుభవించే హక్కు, అధికారి
ఉన్నాడు. బి.ఎ., చానాయి కూడా తను ఎందుకీ నుర్కర
జీవితం గడపాలి? ఇలా అనుకుంది. ఆమెలో అవేశం
పుట్టుకొచ్చింది. ఇవాళి నాగ జేమిలో జేల్కుకోవాలని
అదే బకవారి భర్త నిలా అడిగింది:

‘ఒక్క చూట-నాకన్న మీ అధికారం ఏమిట? !...’

అనుకోకుండా భార్య నోటినుంచి వచ్చిన యీ ప్రశ్న
కాయ: పొల్లబోయింది. అయినా అప్రశ్నిత సమాధానం
చెప్పవలసిన బాధ్యత అయినమీనుంది కాబట్టి ‘ఏమిటా -
నెలనోటాలు అక్కిసులో కష్టపడి పనిచేసి కామచివల మానా
యలు సుచాయాస్తున్నాను. ఏకేం, హాయిగా గురి పడి
పడేసి యిల్లలో కూచుంటావు’ అన్నాడు.

‘మీరు అక్కిసులో ఎంత కష్టపడి పనిచేస్తున్నారో
అంత కష్టం నేనూ యిక్కడ - మీరే, మీ అల్లలతో సకల
సదుచాయాలు కలుగ జేయడంలో-పడుతున్నా. మీ శ్రమలో
నా శ్రమలో ఏమీ భేదం లేదు. అలాంటి శ్రమ మీరు
నామీద అధిక్యం అనిపించడంలో అక్కిపడకు. స్వేచ్ఛ,
న్యాయత్రయాలను అనుభవి చేయకు మీరే, ఎంత హక్కుందో
నాకూ అంత హక్కుంది. మీలోకి ఉన్నది కాలం నాదే
ఏవిధమైన గౌరవం, నీలుపా మార్పు అనికలచరానిది కలిగడం
లేదు. నాబ్రతుకేగో ను ప్రతికూతా’ అని అడిగింది.

నెట్టూరు పడుకు పట్టేగా తమన భావించాను. ‘ఆ
యింటికి నీ చచ్చావన్నమాట,’ అన్నాడు అగ్రహారంలో.

‘అవును-నాకు సంత్రమించవలసింది మాకు-అకోసం పోరాడడంలో నా తెచ్చేమీ లేదనుకుంటుంది. స్వతంత్ర జీవితాన్ని గడుపుతా. నా జీవితంలో యింతవరకు లేని శాంతి, సౌఖ్యాలను సమకుంర్చుకుంటా’, అని అవిడ.

‘ఉహూ!...నీ-నీ గాఢ వచ్చినట్లు చేసుకో!... పిల్లల్ని కూడా కీసుకు వెళ్ళు!...’

‘భరించేవారు కాబట్టి భర్త అన్నారు! మన మన కలయిక ఫలితంగా ఉద్భవించారు పిల్లలు. మీ జీవితాంతం వరకు నన్ను పోషించవలసిన బాధ్యత మీపై ఉంది. నేను యికమీదట మీ పోషణలో ఉండను కాబట్టి నా బదులు పిల్లల్ని పోషించండి! కన్నతల్లివడంచేత పిల్లల జీవితం నేను సంపాదించేదాగట్ల నుంచి - ప్రతినెల కొంత మొత్తం పంపుతుంటాను’ అన్నదామె.

ఆ తరువాత వాళ్ళిద్దరు విడిపోయారు. ఆరునూసాలు గడిచాయి. ఆరోజు ఆదివానం, ఉదయం పడకొందు గంటలు ఉంటుంది. శేషియో సిలన్లో వస్తున్న పాటల్ని ఖరీదు నేను పడకకుర్చీమీద కూర్చున్నాను. ఇంకా మంచిన్న తమ్ముడు గోపీ వచ్చి ‘అక్కా--నీకోసం ఎవరో వచ్చారు’ అన్నాడు. వీధిలోకి వెళ్ళి చూశాను. అవిడ ఆఫీసునగారి భార్య. ఆప్యాయంగా నేను లోనికి ఆహ్వానించాను. అవిడ నా సరిసనే ఉన్న మరో కుర్చీలో కూచుంటూ అన్నది.

‘తులసీ-మనం కలుసుకొని చాలా కాలమైంది కదూ నేనిప్పుడు బ్లౌస్ట్ అండ్ కో లో పనిచేస్తున్నాను. నూట

యాభై రూపాయలు జీతం యిస్తున్నారు. జీవితం ఎంతో హాయిగా ఉంది. ఏ బాధ లేదు. స్వతంత్ర జీవనాన్ని అలవరచుకున్నా.' ఆవిడ నాతో యింకా యింకా చాలా చెప్పింది. దానితో పాటు ఆశ్చర్యం కూడా కలిగింది. ఎందుకంటే ఒక స్త్రీ చెయ్యరాని సాహసం చేసి విజయాన్ని సాధించింది. ఇలా జరగకూడదు' అని సంఘం వ్రాసిపెట్టిన శాసనాన్ని చెరిపి పారేసి 'ఎందుకు జరగదు' అని ఆవిడ నిరూపించింది. మేమే గొప్పవాళ్ళమంటూ విట్టవీగుతున్న మగవాళ్ళకు ఆవిడ విజ్ఞాన చతువును ప్రసాదించింది.

ఆమెలాగే ప్రతి స్త్రీ స్వతంత్ర జీవనాన్ని అలవరచుకోవాలి. పురుషులనుంచి తమకు న్యాయానుగుణ్యంగా సంక్రమించవలసిన హక్కులకోసం స్త్రీలుపోరాడాలి. ప్రతి స్త్రీలోను ఆత్మ శక్తి అణిగి ఉంటుంది. తనలోని ఆత్మశక్తిని ఉద్దీపింపజేసుకుంటే ఏ స్త్రీఅయినా పురుషునితో ఏరంగంలోనైనా పోటీకి నిలవగలదని నా నమ్మకం.

స్వశక్తిమీద ఆధారపడ్డప్పుడే స్త్రీయొక్క విలువ, గౌరవం పురుషులొకానికి తెలియడానికి అవకాశం లభిస్తుంది. దాస్య శృంఖలాలను తెంచుకొని, ఆత్మగౌరవాన్ని పెంపొందింపజేసుకోవడంకంటే స్త్రీకి ఆనందా యకమైన మరో విషయం ఏముంటుంది?

పంచాయతీ ప్రభుత్వం గంభీరమైన కృషిని

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం పంఖ్య	TP2A1063 144
పుస్తకం పేరు	కదంబమాల
తారీఖు	25/10/99
ముందు లిప్తి	no
వెనుక లిప్తి	no
మొత్తం పేజీలు	99
పిద్ద సైజు పేజీలు	no
ఖాళీ పేజీలు	84
లేని పేజీలు	no
తయారు చేసినది	Heena
పేజీలు నిదర్శనం	Heena
స్కాన్ చేసినది	Heena
పరీక్ష చేసినది	SANDHYA
పేజీలు పరిశీలన	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడింది	
తప్పులు	no
పరిశీలి	Heena